

A
R
K
I
T
E
K
T
U
R

1958
1984

INGER OG JOHANNES EXNER

EN ILLUSTRERET VÆRKFORTEGNELSE
AN ILLUSTRATED LIST OF WORKS

Nordisk Kirkeprojekt
Museet Holmen, Løgumkloster

© MUSEET HOLMEN LØGUMKLOSTER 1984

Tekst og lay-out: Birgitte Wistoft

Oversættelse: Marianne Hirtzel

Tryk: B & L Tryk, Skærbæk

Oplag: 500 stk.

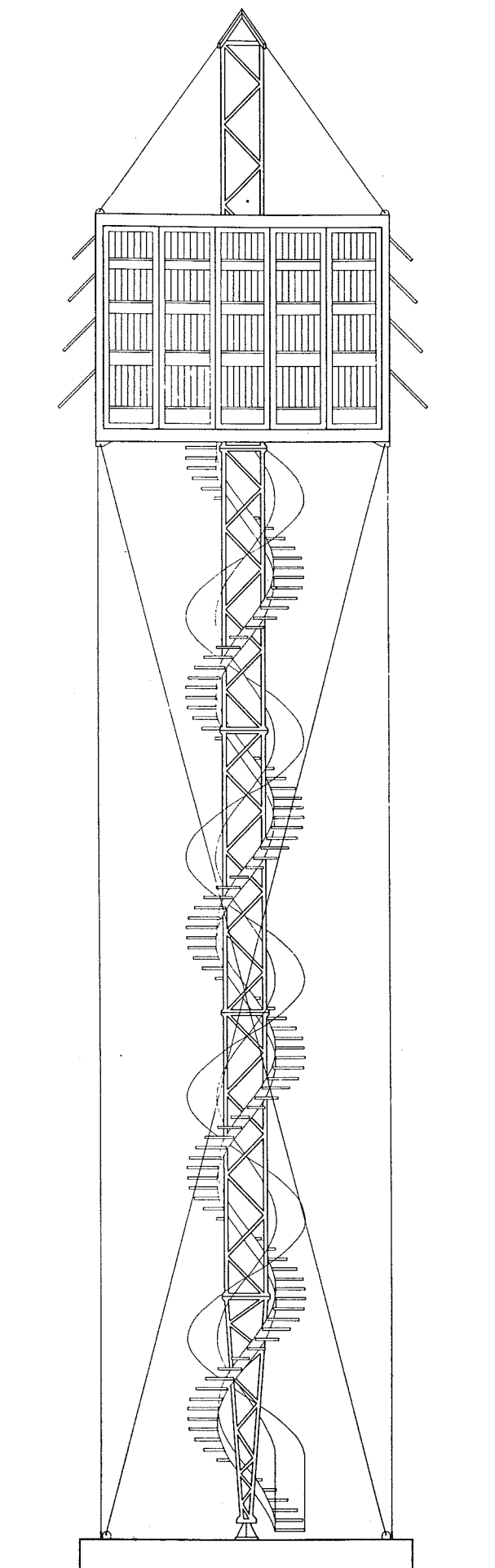
Distribution: Museet Holmen, Østergade 13, 6240 Løgumkloster

ISBN 87-980229-5-4

Forsidebillede: Interiør fra Opstandelseskirken, Albertslund

- Frontpage: The Church of the Resurrection, interior

Foto: K. Helmer-Petersen

ARKITEKTUR af INGER og JOHANNES EXNER

ved Birgitte Wistoft

INDHOLD

Forord	2
De nyopførte kirker:	
Sct. Clemens Kirke	4
Hald Ege Kapel	6
Præstebro Kirke	8
Nørrelandskirken	10
Islev Kirke	12
Gug Kirke	14
Nørre Uttrup Kirke	16
Sædden Kirke	18
Opstandelseskirken	20
Orgler	22
Restaureringer	24
Sognegårde	26
Andre arbejder	28
Konkurrencedeltagelse	30
Bibliografi	
Tidsskrifts-nøgle	

• CONTENTS

Foreword	2
The new churches	4
Organs	22
Restaurations	24
Parish houses	26
Other work	28
Bibliography	30

- *Klokketårnet, Nørrelandskirken.*
- *The belfry, Church of Nørreland.*
- *From Arkitektur 1, 1971.*

NORDISK KIRKEPROJEKT

I 1981 besluttede bestyrelsen for Museet Holmen, Løgumkloster at påbegynde en systematisk indsamling af dokumentationsmateriale til belysning af moderne nordisk kirkekunst og -arkitektur.

Projektet er tværfagligt, idet erfaringer fra flere fagområder, såsom arkitekturhistorie, kunsthistorie, teologi, historie og sociologi, skal bidrage til at sætte materialet ind i en bred kulturhistorisk sammenhæng.

Sideløbende med indsamlingsarbejdet foregår en publikations- og udstillingsvirksomhed.

INGER OG JOHANNES EXNER

Projektets første publikation og offentlige udstilling omhandler arkitekterne Inger og Johannes Exners arbejder.

Gennem et 30-årigt samarbejde har ægteparret stået for opførelsen af 9 nye kirker, udført restaureringer af mange ældre kirker, bygget sognegårde, museum, institutioner til børn og unge, forestået bysaneringer, tegnet privatboliger, havemiljøer og meget mere.

Der ligger en klar fornemmelse af dansk og nordisk tradition bag Inger og Johannes Exners bestræbelser for at skabe nyt. Tydeligst kommer det frem i de nye kirker - fra St. Clemens Kirkes gotiske korparti til de senere kirkers romansk-inspirede lukkede rum med massive teglmure, styrede dagslys og markante alterborde og døbefonte.

Her er skabt moderne kirkerum i nær forbindelse med menneskers hverdag, omgivet af rum til forsamlingsbrug og placeret i nærheden af boliger og indkøbscentre.

I selve kirkerummet er menighed og præst bragt i nær forbindelse med hinanden uden kunstige skel.

Inger og Johannes Exners kirker er betydningsfulde bud på, hvordan en ny tids evangelisk-luthersk kirke kan udformes.

VÆRKFORTEGNElsen

Den foreliggende værkfortegnelse er tænkt som et arbejdsredskab. Med udgangspunkt heri kan man gå på jagt i såvel landskabet som litteraturen og uddybe sit kendskab til denne del af dansk arkitektur.

Marts 1984

Birgitte Wistoft

NORDIC CHURCH PROJECT

Since 1981 Museet Holmen Løgumkloster have been working on a project of documentation which throws light on modern Nordic Church Art and Architecture.

The project uses knowledge from many different disciplines, like History of Architecture, History of Art, Theology, History and Sociology in order to place the material in a wide cultural setting.

At the same time as collecting material the museum produces publications and exhibitions on various themes within the boundaries of the project.

INGER AND JOHANNES EXNER

The project's first publication and public exhibition deals with the work of the architects Inger and Johannes Exner.

During 30 years of co-operation the couple have been responsible for the building of 9 new churches, undertaken the restoration of numerous of our older churches, built parish community centres, a museum, institutions for children and young people, been in charge of urban renewal projects, designed private houses, landscaped gardens and much more.

There is a clear feeling of Danish and Nordic tradition behind the architects' endeavour to create something new. This is clearest in the new churches - from the gothic choir in the Church of St. Clemens to the later churches' romanesque-inspired closed rooms with solid brick walls, controlled daylight and characteristic altars and fonts.

Here modern church-buildings in close connection with everyday life are created, surrounded by rooms for community use and placed near dwelling areas and shopping centres. And in the church itself the congregation and the pastor are brought into close contact with each other without artificial divisions.

In the churches of Inger and Johannes Exner we find important examples of modern-day Evangelical-Lutheran buildings.

THE LIST OF WORKS

The present list of works is meant as a tool. Taking this as the starting point one can search just as well in the landscape as in literature and gain a deeper impression of this part of Danish architecture.

March 1984

Birgitte Wistoft

PRINCIPIELLE OVERVEJELSER OM KIRKER

Efter at den kristne kirke fra at være en undergrundskirke blev legitimeret år 313 af Konstantin den Store, og år 380 gjort til statsreligion, overtog den, hvad der fandtes på markedet af forsamlingsale, herunder basilikaen, blandt andet anvendt til kultsal for kejseren. Dette blev skæbnesvangert. Overtagelsen fik konsekvenser for udformning af kirkens liturgi og bygninger, helt op i vor tid. Bygningen er rektangulær med et langstrakt rum, hvor den tilbedende lades ind i den ene ende, og tilbedelsesobjektet er placeret i den anden ende. Et arrangement som er velegnet til at manifestere et autoritativt forhold, og som derved fik alvorlige konsekvenser for gudstjenestens form. Det langstrakte rum benyttedes op gennem hele middelalderen synkront med den katolske kirkes kult og liturgi. Det hele kulminerede i senmiddelalderen med enorme udfoldelser i arkitektonisk og liturgisk pragt, og fortsatte på trods af reformationen alligevel helt op til i dag. Selv om Luther havde indflydelse på udformningen af slotskapellet i Schmalkalden, og selv om der var arkitekter, der byggede og interesserede sig for at finde frem til en protestantisk kirketype, for eksempel tyskeren Leonard Sturm, lykkedes det ikke reformationen at sætte sig tilstrækkeligt stærke bygningsmæssige spor til at ændre opfattelsen af, hvad et kirkerum skulle være. Det blev stadig det to-polede, aflange kirkerum med midtergang, der dominerede. Det slår også stærkt igennem i dag. De få eksempler på protestantiske kirker, som kom frem især i 1700-tallet, domineres af århundredets overskudskraft i arkitektonisk og kunstnerisk henseende. Det blev mere arkitekturen og kunsten, rummet blev præget af, end f.eks. gudstjenesten. Bygningerne blev pragtudfoldelser og fortsatte traditionelt med først og fremmest at være et arkitektonisk anliggende, - et forhold som stadig præger de moderne kirkebygningers ydre. På dette punkt er vi stadig tilbage i senmiddelalderen. Man ser idag, at arkitekt og bygherre først og fremmest interesserer sig for kirkebygningens ydre fremtoning. Den bygges ureflekteret traditionelt op over den to-polede, langstrakte, hedenske plantype; dens ydre gives en eller anden usædvanlig, spændende form, tilført overexponerede arkitektoniske raffinementer, som funktionsmæssigt er overflødige.

Det forekommer os betydningsfuldt, at man genoptager analysen af den protestantiske kirkebygningens problematik, og at man indtil videre undlader barokkens raffinering af arkitektur og ydre lækre arkitekturdetaljer, men snarere lader det ydre blive af demonstrativ enkel, prunkløs form, som mange måske nok vil synes er kedelig eller grim, men som i sit indre søger at afklare den protestantiske kirkebygning. Som hjælp og inspiration hertil kan peges på blandt andet de tanker, der ligger i circumstantesbegrebet (circumstantes = omkringstående), hvor præsten står bag alteret, vendt *mod* menigheden og sammen med denne samles omkring alter, døbefont og prædikestol i ét stort fællesskab. I modsætning til den traditionelle to-polede opstilling, hvor præsten i spidsen for menigheden er vendt mod et foranliggende tilbedelsespunkt, som er helt irrelevant netop i den protestantiske kirke.

Problematikken forekommer relevant også i forhold til den aktuelle debat om det enkelte og det kollektive menneske og hele kommunikationsproblemet, som må vedrøre kristne hovedsynspunkter om fællesskab og næstekærlighed.

Af Inger og Johannes Exner, MAA

(Fra Arkitektur 1, 1971)

FUNDAMENTAL REFLECTIONS ON CHURCHES

After the Christian Church was legitimised by Constantine the Great in 313 A.D. and in 380 A.D. was made the state religion, it took over what was on the market in the way of meeting halls, including the basilica, amongst other things used as a room of worship for the emperor. This was fateful. The takeover had consequences for the shape of church liturgy and buildings right up to the present day. The building is rectangular with an elongated room, where the worshippers are let in at one end and the object of worship is placed at the other end. An arrangement which is well suited to show an authoritative relationship and which thus had serious consequences for the form of service. The elongated room was used throughout the Middle Ages in synchronisation with the cult and liturgy of the Catholic Church. The whole thing culminated in the Late Middle Ages with enormous displays of architectural and liturgical splendour and continued even in spite of the Reformation right up to the present day. Even though Luther had influence on the design of the castle chapel in Schmalkalden and even though there were architects who built and were interested in working out a Protestant church style, for example the German Leonard Sturm, the Reformation was not successful in leaving sufficiently strong architectural characteristics to change the interpretation of what a church room should be like. The two-poled elongated church with aisles was still the dominating style. This also comes across strongly today. The few examples of Protestant churches which came forth especially in the 18th century, are dominated by that century's over-exaggeration in an architectural and artistic respect. The room was more characterised by architecture and art than for example by the service. The buildings became displays of splendour and continued the tradition of being first and foremost an architectural affair - a relationship which still marks the exteriors of modern churches. On this point we are still back in the Middle Ages. One can see today that architect and client are primarily interested in the exterior appearance of the church. It is built up unconsciously according to the traditional, two-poled, elongated, heathen pattern; its exterior is given some unusual, exciting form, to which exaggerated and functionally superfluous architectural refinements are added.

It seems to us important that an analysis of the problems of Protestant church-building should again be taken up and that until further the baroque refinement of architecture and lovely exterior architectural details should be omitted. The exterior should rather be allowed to be of demonstratively simple, unostentatious form, which many will perhaps think boring or ugly, but which in its essence tries to clarify the Protestant church-building. As a help and inspiration for this one can amongst other things point to the ideas which lie in the circumstantes principle (circumstantes = surrounding, encircling) in which the pastor stands behind the altar facing towards the congregation, who are seated around the altar, font and pulpit in community. This is in contrast to the traditional two-poled arrangement, where the pastor at the head of the congregation is turned towards a point of worship lying in front of him, which is particularly irrelevant in the Protestant church.

This complex of problems also appears relevant in relation to the present debate about the single and collective person and the whole problem of communication, which must be pertinent to the main Christian viewpoints about community and charity.

Inger og Johannes Exner

(from Arkitektur 1, 1971)

SCT. CLEMENS KIRKE 1963

Randers.

Sct. Clemens sogn (1980): 14.021 indbyggere.

I samarbejde med arkitekten Knud Erik Larsen har Inger og Johannes Exner opført deres første kirke i et forstadskvarter til Randers. Placeringen af kirken på en stejl skrænt med udsigt over Gudenådal har været bestemmende for udformningen. Terrænets store fald er udnyttet så både kirkerum og de underliggende menighedslokaler får glæde af udsigten over park og ådal. De gule tegl går igen i facader og interiører. Møbleringen af kirkerummet er traditionel, rettet mod alteret foran det tilspidsede korparti i syd.

• CHURCH OF SCT. CLEMENS 1963

Randers, Jutland.

Parish of Sct. Clemens: 14.021 inhabitants (1980)

In collaboration with the architect Knud Erik Larsen, Inger and Johannes Exner built their first church in a suburb of Randers. The positioning of the church on a steep slope overlooking Gudenå valley was decisive for the design. The terrain's large slope is made use of so visitors can enjoy the view from the church itself and from the meeting room below.

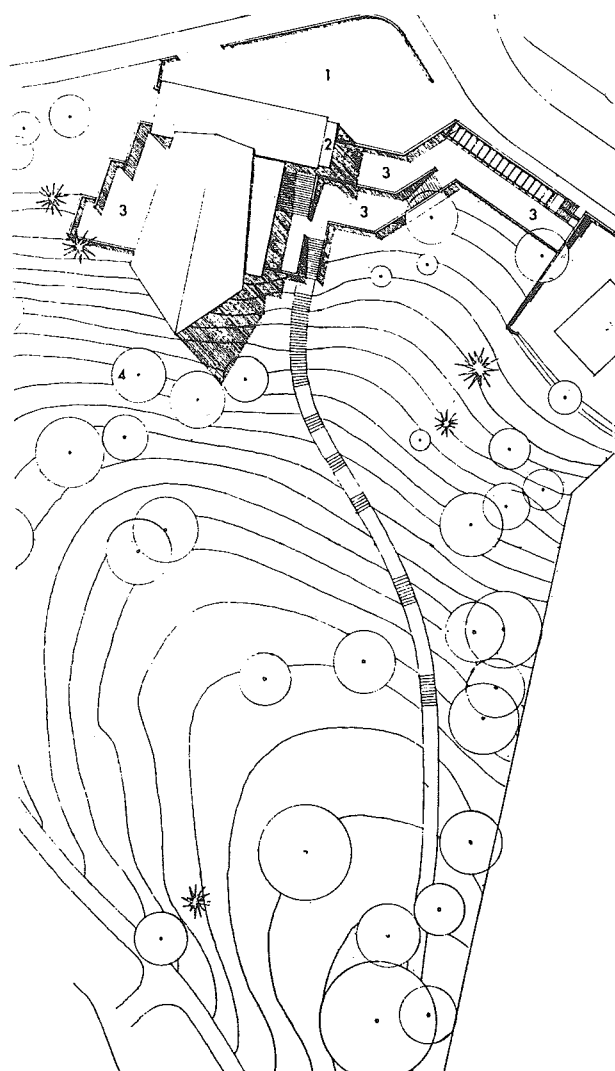
The yellow bricks reappear both in the exterior and the interior. The furnishings in the church are traditional, directed towards the altar in front of the pointed choir in the south.

Beliggenhedsplan.

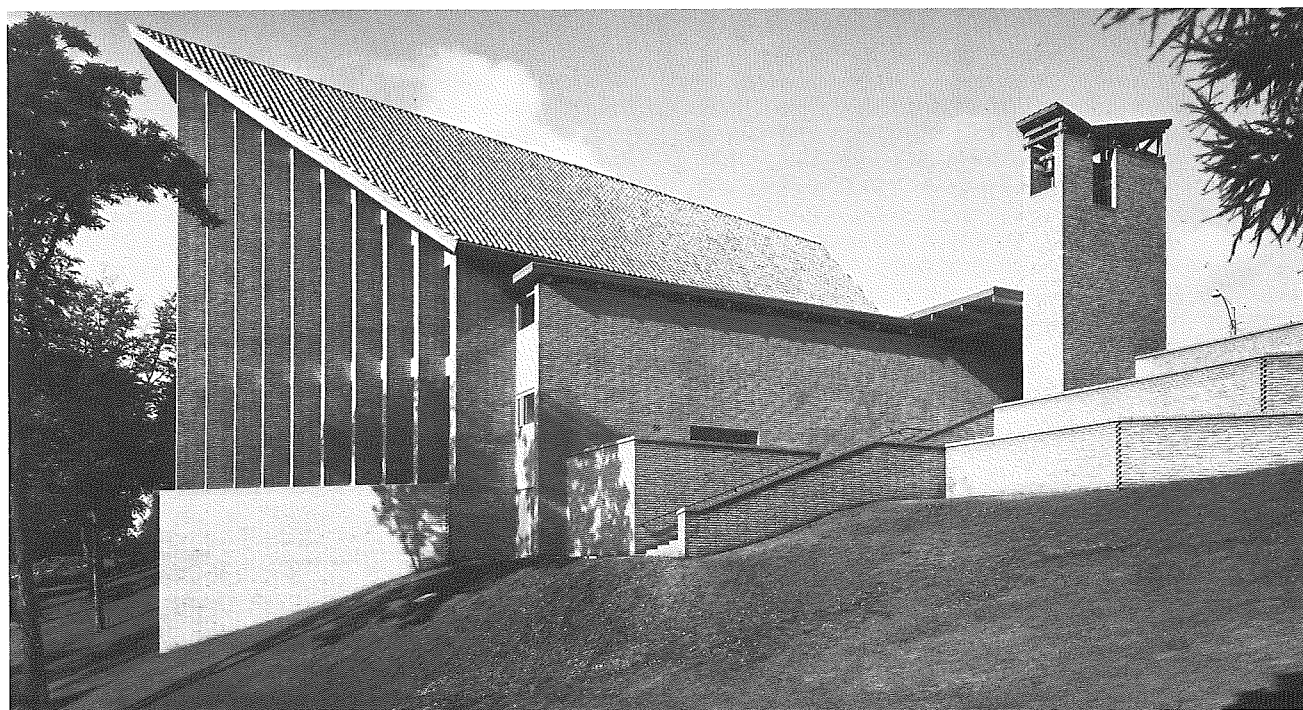
1, kirkeplads. 2, klokketårn. 3, terrasse. 4, park.

• *Site plan, scale 1:1000.*

1, forecourt. 2, belfry. 3, terrace. 4, park.

Fra Arkitektur 1964, side 124

Som en skibsstævn hæver korpartiet sig over den omgivende park. Set fra øst.

- *The choir rises like the prow of a ship over the surrounding park. Seen from the east.*

Fotos: Thomas Pedersen and Poul Pedersen.

- Alteret er udført i norsk marmor. Stager og krucifix i sølv er udført i samarbejde med guldsmedene Helga og Bent Exner.*
- *The altar is of Norwegian marble. The candlesticks and crucifix of silver were made in collaboration with the goldsmiths Helga and Bent Exner.*
- Fotos: Thomas Pedersen og Poul Pedersen.*

HALD EGE KAPEL OG KIRKEGÅRD 1967

Hald Ege pr. Viborg

Dollerup-Finderup-Ravnstrup sogne betjener 2.515 indbyggere i 4 kirker (1980).

Tegnet til at opføres som selvbyggeri af menighedens medlemmer. Som anlægget er placeret mellem bronzealderhøj og skovbryn er det i komposition og materialevalg præget af stor enkelhed.

På kirkegårdsanlægget har havearkitekt Sven Ingvar Andersson virket som konsulent.

Alterkors, stager, altersølv, dåbskande og -fad er udført i jern og sølv i samarbejde med guldsmedene Helga og Bent Exner.

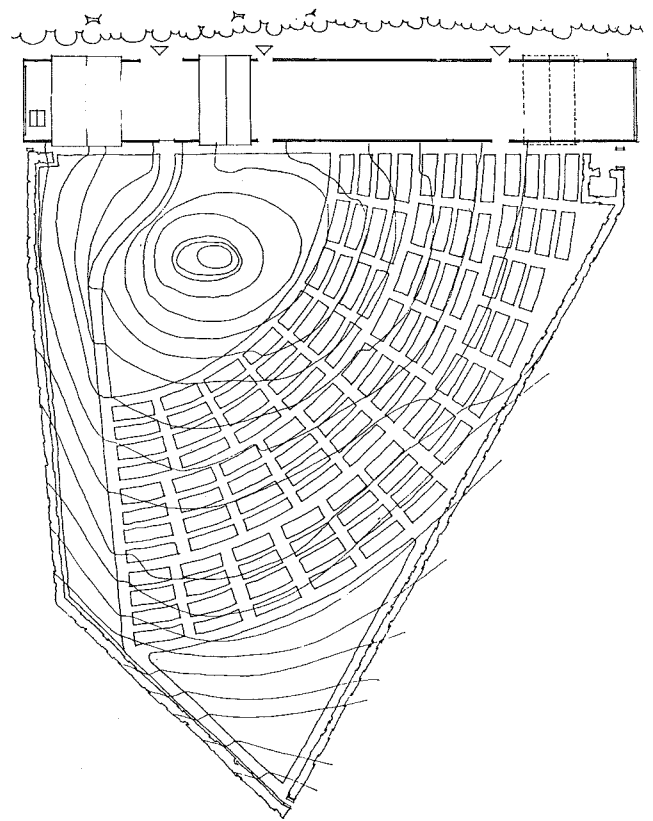
● HALD EGE CHAPEL AND CEMETERY 1967

near Viborg, Jutland.

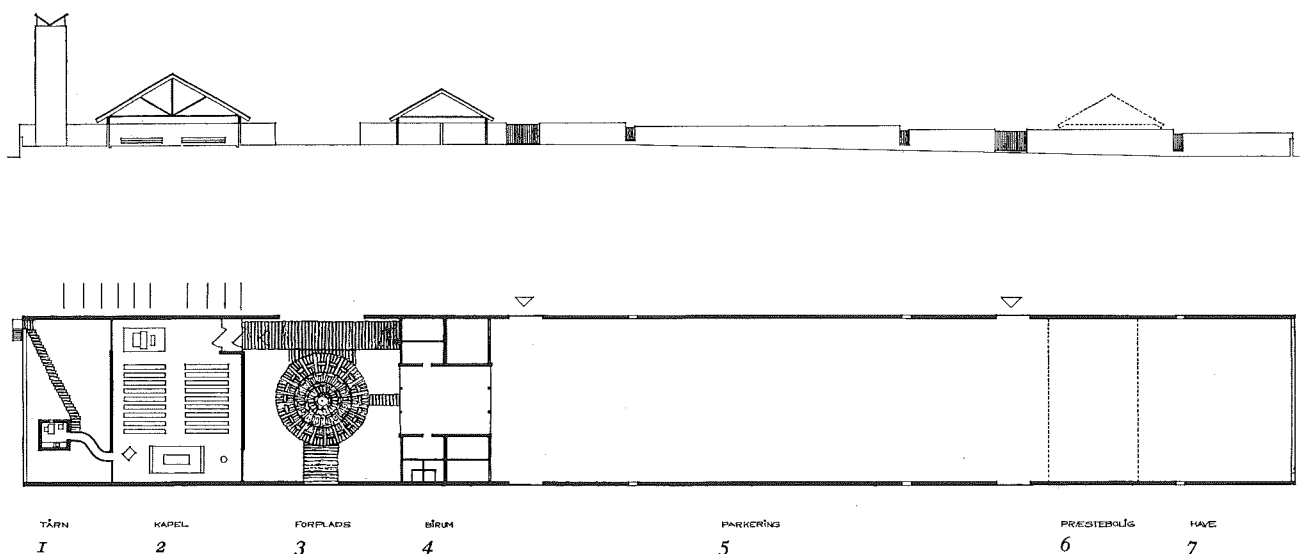
Dollerup-Finnerup-Ravnstrup parishes serve 2.515 inhabitants in 4 churches (1980).

The chapel was designed to be built by the parishioners. As the complex is placed between a mound from the Bronze Age and the edge of a wood, its composition and the choice of materials are characterised by great simplicity.

Consultant garden architect was Sven Ingvar Andersson. Crucifix, candlesticks, altar and font vessels in iron and silver were designed in collaboration with the goldsmiths Helga and Bent Exner.

- *Beliggenhedsplan, mål 1:1500.*
- *Site plan, 1:1500.*
- *Fra Arkitektur 5, 1968.*

Plan og snit, mål 1:800.

- *Plan and section, 1:800.*
- *1, belfry. 2, chapel. 3, forecourt. 4, annex. 5, car park. 6, vicarage (planned). 7, garden.*

Kapel og kirkegård er anlagt mellem en egeskov og en oldtidshøj.

- *Chapel and cemetery are situated between an oakwood and an ancient mound.*

Bygningerne er opført i gasbeton, der er hvidmalet. Taget er af lysegråt bølgeeternit. Gård- og gulvbelægningerne er imprægnerede sveller lagt i rullesten. Det trykimprægnede træ går igen i bænke, prædikestol, alter og døbefont.

- *The buildings are erected in concrete, painted white. The roof is covered with light-grey corrugated asbestos cement. The pavements in the yard and rooms are of pressure-impregnated sleepers placed on sand in a pebble-filling. Pews, altar, pulpit and font were made of grey-green, pressure-impregnated deal.*

Fotos: Thomas Pedersen og Poul Pedersen.

PRÆSTEBRO KIRKE 1969

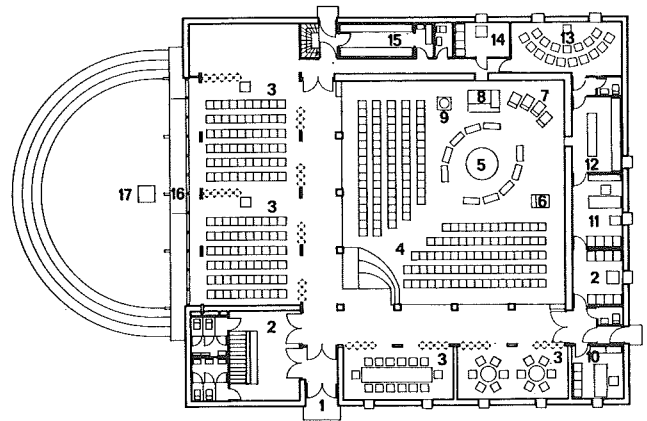
Tornerosevej, Herlev.

Sognets indbyggertal (1980): 6.507

Kirken ligger i et forstads kvarter umiddelbart ud til den stærkt trafikerede Ringvej III og med det store Herlev Sygehus som genbo.

Arkitekterne har udformet kirken som et udadtil lukket kubisk centralrum. Adgangen til de omliggende menighedslokaler går gennem kirken. Åbnes der til disse rum, er der plads til over 500 mennesker i kirken.

Alt inventar er flytbart, så der kan skabes plads til teater, koncerter o.lign.

• PRAESTEBRO CHURCH 1969

Tornerosevej, Herlev (Copenhagen).

Parish of Praestebro: 6.507 inhabitants (1980)

The church is situated in a suburb close to a heavily trafficked main road and a big hospital.

The architects designed the church as a closed cubic central room. The access to the surrounding meeting rooms goes through the church proper. If the partitions to these rooms are opened there is space for over 500 people in the church. The furniture in the church can be moved to create space for concerts, religious performances etc.

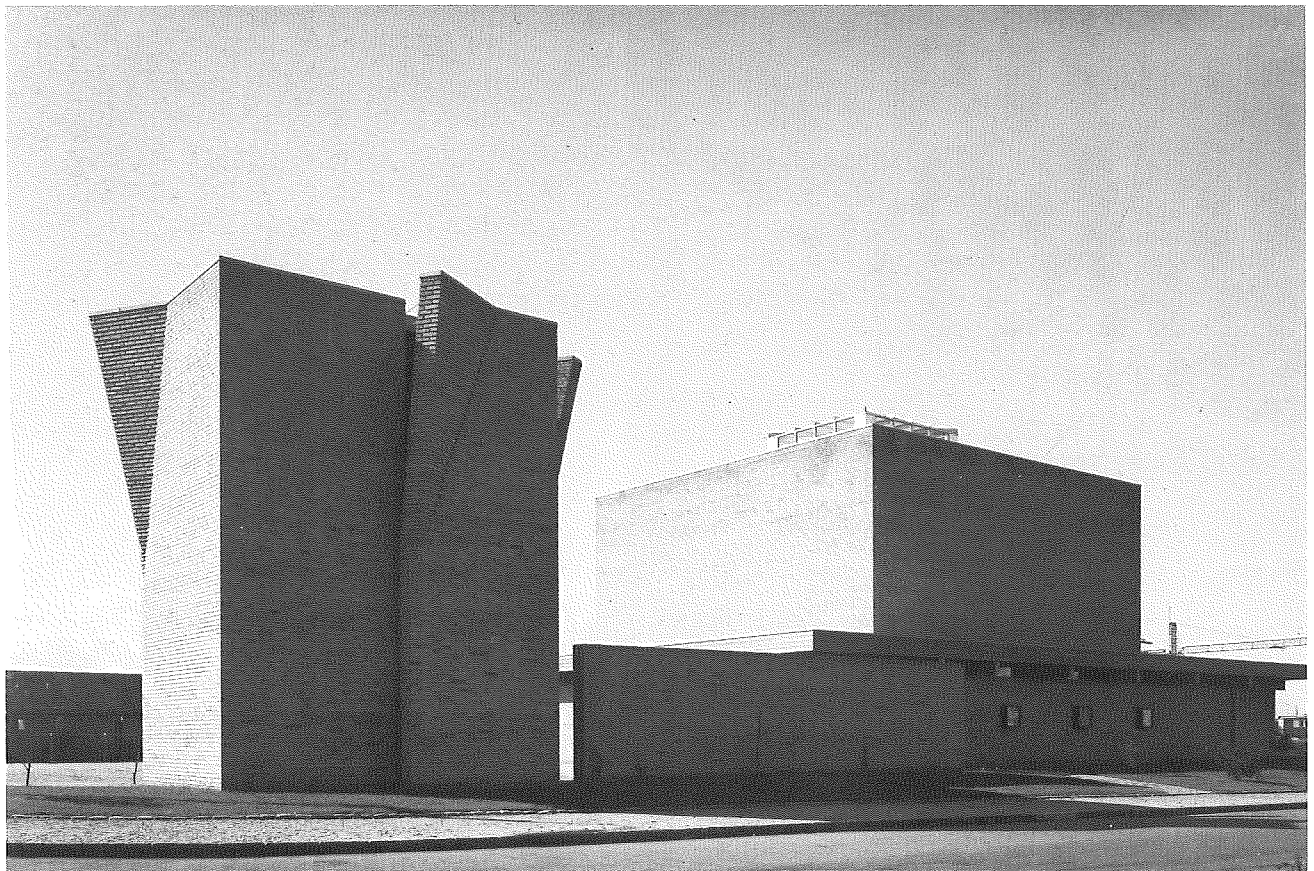
Plan, mål 1:500

1, hovedindgang. 2, venterum. 3, møderum. 4, kirkesal. 5, alter. 6, prædikestol. 7, sangkor. 8, orgel. 9, døbefont. 10, kordegn. 11, præst. 12, sakristi. 13, konfirmandrum. 14, venterum for organist og kor. 15, køkken. 16, balkon. 17, amfiteater med bålplads.

• Plan, 1:500

1, main entrance. 2, waiting room. 3, meeting room. 4, interior of the church. 5, altar. 6, pulpit. 7, choir. 8, organ. 9, font. 10, parish clerk. 11, priest. 12, sacristy. 13, confirmation class. 14, waiting room for organist and choir. 15, kitchen. 16, gallery. 17, amphitheatre with bonfire site.

Fra Arkitektur 1, 1971.

Kirken med det fritstående tårn er bygget i gule maskinsten. De skrå glamhuller giver tårnet en karakteristisk profil. Den store lanterne af glas og aluminium bringer dagslys ind i kirkerummet.

- The church and the free-standing belfry are of yellow bricks. The specially designed acoustic apertures give the belfry a distinct profile. The big lantern of glass and aluminium allows daylight to enter the church.

Præst, menighed, kor og organist samles omkring det centrale alter. Orgel, alter, prædikestol og døbefont er tegnet af arkitekterne og udført i aluminium og bøg.

- *Pastor, congregation, organist, and choir gather around the central altar. Organ, altar, pulpit and font were designed by the architects and made of aluminium and beech.*

Fotos: K. Helmer-Petersen.

NØRRELANDSKIRKEN 1969

Dæsvej, Holstebro.

Nørreland sogn: 8.123 indbyggere (1980)

Nørrelandskirken er projekteret samtidig med Præstebro Kirke i Herlev og er som denne udformet som en kubisk centralrumskirke. Men i Nørrelandskirken danner kirken en selvstændig enhed - en fløj i et bygningskompleks omkring en lukket gårdhave.

Nørrelandskirken betjener beboerne fra et beboelses- og industrikvartér i Holstedbros udkant. Kirkekomplekset og Jens Nielsen og Olivia Holm-Møller Museet lukker sig ud mod den stærkt befærdede Nørrebrogade. Fra en parkeringsplads mellem butikscener, skole og børnehave er der adgang til kirkens forhal. Herfra og fra menighedslokalerne er der adgang til gårdhaven.

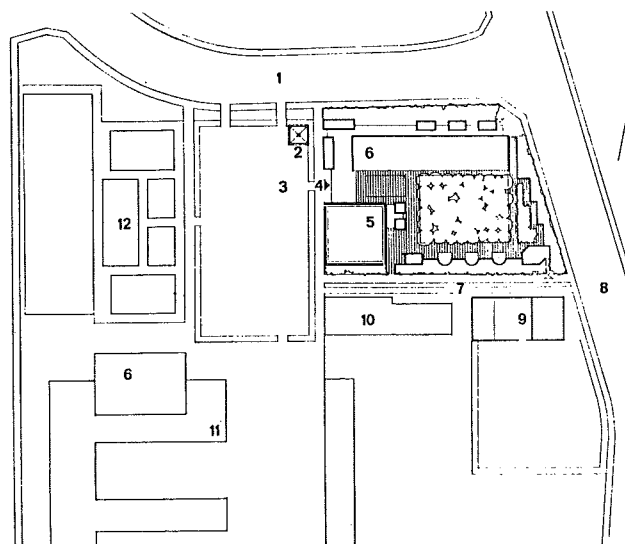
• CHURCH OF NOERRELAND 1969

Dæsvej, Holstebro, Jutland.

Parish of Noerreland: 8.123 inhabitants (1980)

Noerreland Church was planned at the same time as Præstebro Church in Herlev and is likewise shaped as a central cubic room. But in Noerreland the church is an independent entity - a wing in a complex of buildings around a closed garden.

The church serves the inhabitants from the dwelling and industrial areas on the edge of Holstebro. There is access to the church vestibule from a car park between the shopping centre, school and nursery school.

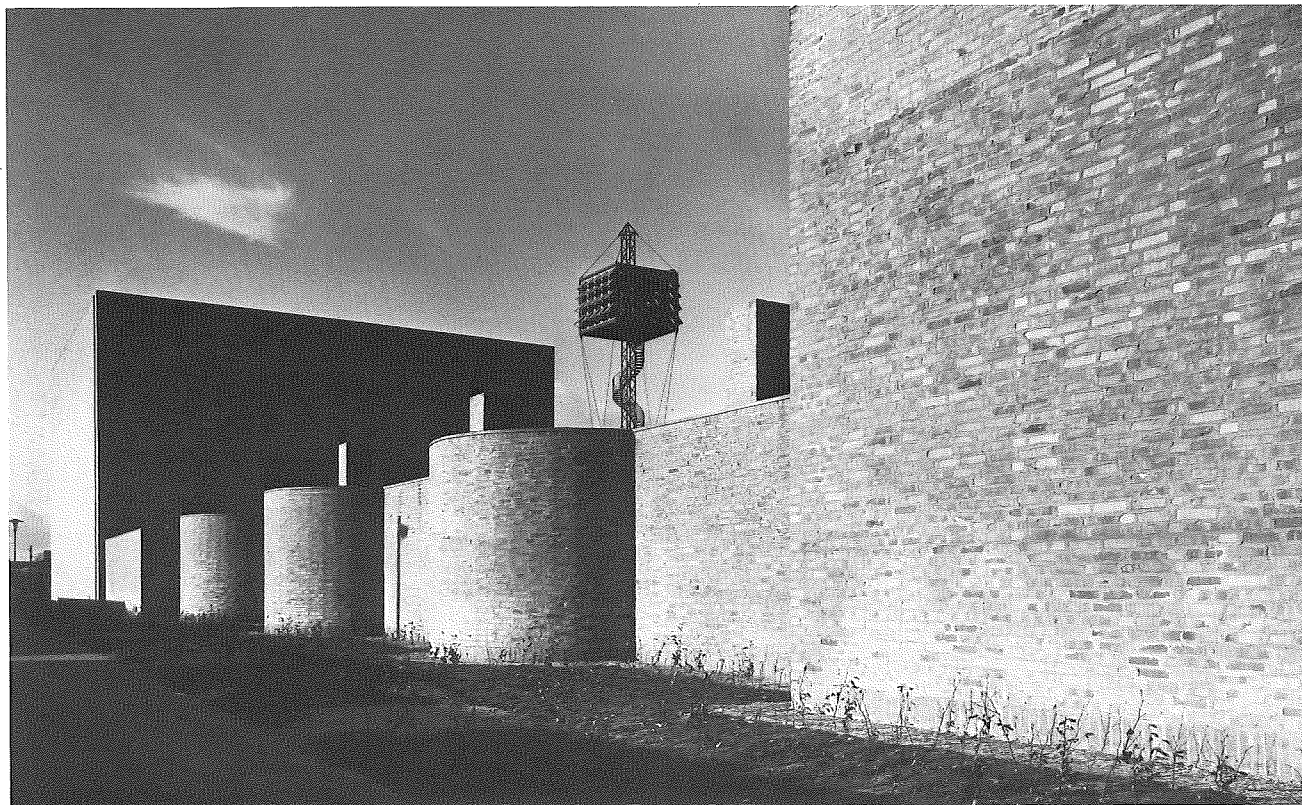
Beliggenhedsplan, mål 1:2500

1, Dæsvej. 2, klokkemast. 3, parkering. 4, hovedindgang. 5, kirke. 6, mødesale. 7, skolesti (cykel- og gangsti). 8, Nørrebrogade. 9, bolig og museum for maleren Jens Nielsen (under opførelse). 10, børnehave. 11, Nørrelandsskolen. 12, butikscener.

• Site plan, 1:2500.

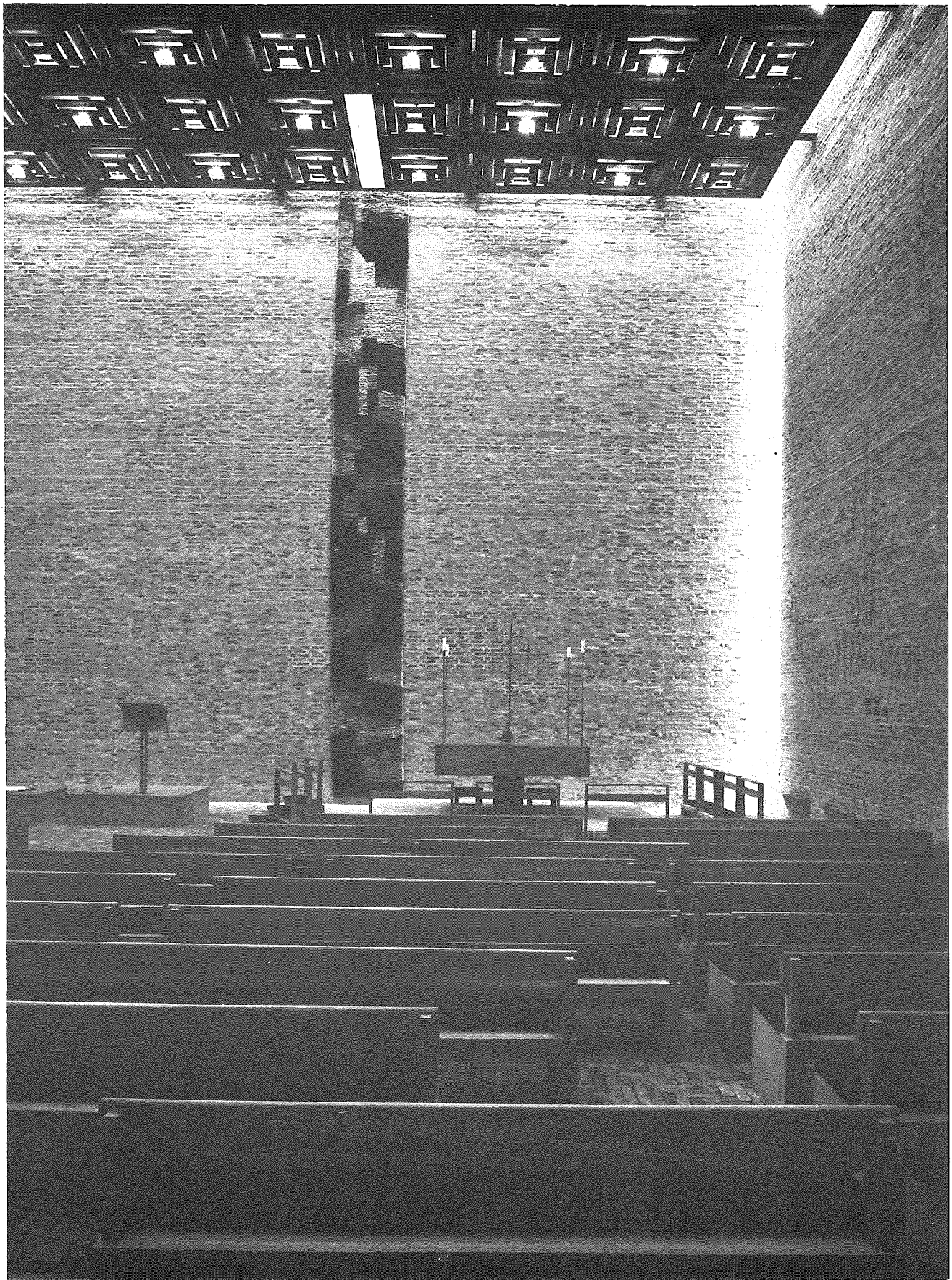
1, approach road (Dæsvej). 2, belfry. 3, car park. 4, main entrance. 5, church. 6, meeting rooms. 7, bicycle and footpath to school. 8, road (Nørrebrogade). 9, dwelling and museum for the painter Jens Nielsen (under construction). 10, kindergarten. 11, Noerreland School. 12, shopping centre.

Fra Arkitektur 1, 1971.

Bag de runde murflader findes spejderrum, der vender ud mod gårdhaven. Til højre for kirkerummet ses klokketårnet, der også rummer et hollandsk klokkespil.

- Behind the round facades are the boy-scouts' premises which face the garden. The belfry, which also contains a Dutch carillon, can be seen on the right hand side of the church.

Murfladerne er overalt upudsede gule tegl med en kraftig fuge. Også gulvene er tegl lagt i sand. Kirkebænkene såvel som døbefont og alterbord er af beton. Krucifixet er lavet af guldsmedene Helga og Bent Exner, vægtæppet af Mogens Jørgensen.

- Inside walls and facades are of unplastered yellow brick with thick pointing. The floors are also of bricks laid in sand. The pews as well as the altar and font are made of concrete. The crucifix was made by Helga and Bent Exner, the tapestry by Mogens Jørgensen.

Fotos: Thomas Pedersen og Poul Pedersen.

ISLEV KIRKE 1970

Hvidsværmervej, Rødovre.

Sognets indbyggertal (1980): 11.462

Islev kirke er beliggende i et københavnsk forstadssogns blandede bebyggelse. De massive mure lukker støjen fra den stærkt befærdede Slotsherrens Vej ude. Som i Nørrelands og Præstebro kirker er møbleringen af det kvadratiske kirkerum baseret på circumstantes-princippet: præsten står bag alteret og alle samles omkring dette under gudstjenesten.

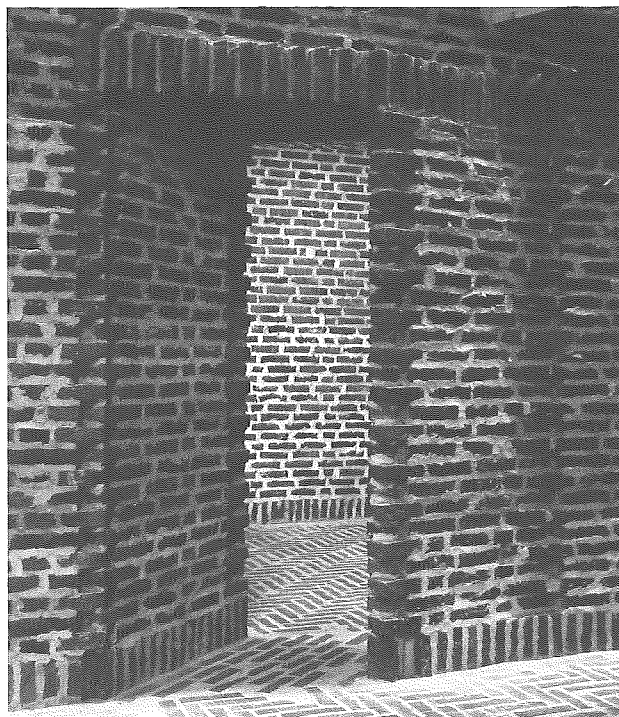
● ISLEV CHURCH 1970

Hvidsværmervej, Rødovre (Copenhagen).

Parish of Islev: 11.462 inhabitants (1980)

Islev Church is situated in the midst of a motley collection of suburban buildings. The solid walls lock out disturbance from the neighbouring main road.

As in the churches of Noerreland and Praestebro the furnishing of the square church is based on the »circumstantes« principle, where the pastor stands behind the altar and the congregation are seated around it.

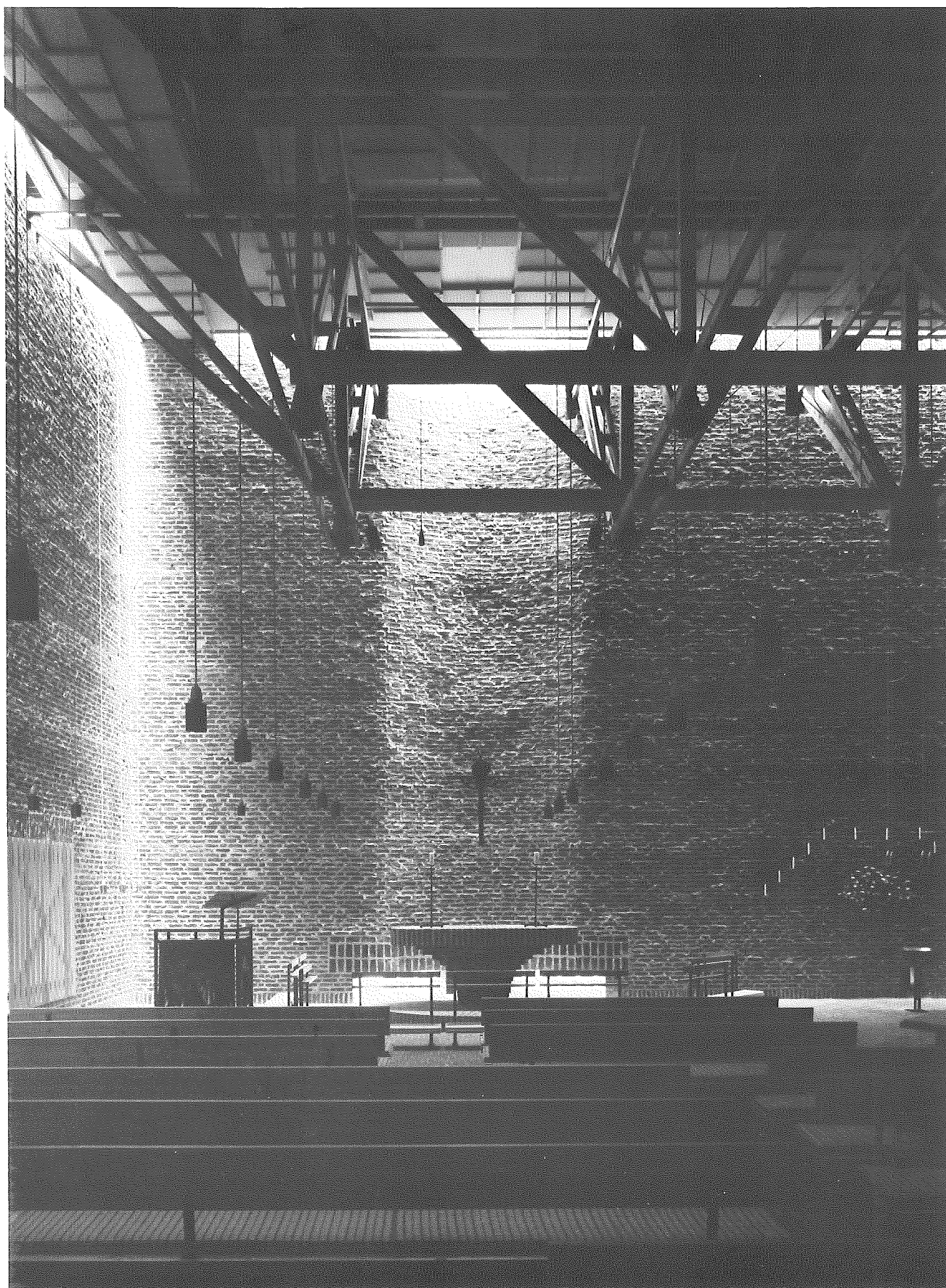

Døråbning, en detalje fra kirken.
● *Door-way. A detail.*

Selve kirkeanlægget er tre-fløjet omkring en åben gårdsplads med en vandkunst tegnet af arkitekterne. Til højre ses en side af kirketårnet med de tragtformede lydåbninger.

- *The group of church-buildings consists of three wings surrounding an open square with a fountain designed by the architects. To the right a part of the belfry with its funnel-shaped sound openings.*

De kraftigt fugede, lukkede murflader af røde sten og det sparsomme, styrede dagslys giver mindelser om romanske kirkerum. Krucifixet er lavet af Robert Jacobsen. Kirkesølvet af Helga og Bent Exner. Vævningerne til prædikestolen er udført af Grethe Balle.

- *The heavily jointed, closed red brick walls with the low level of lighting remind one of romanesque churches. The crucifix was made by Robert Jacobsen, church silver by Helga and Bent Exner and the weavings on the pulpit by Grethe Balle.*

Fotos: K. Helmer-Petersen.

GUG KIRKE 1972

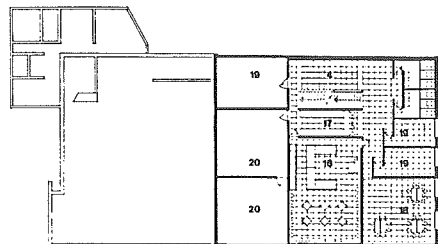
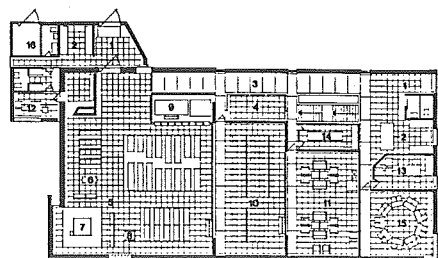
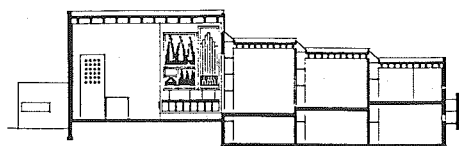
Byplanvej, Gug, Ålborg.

Sønder Tranders sogns indbyggertal (1980): 5.721, 2 kirker.

Gug kirke er endnu et eksempel på en forstadskirke til en storby: Ålborg.

I kuperet terræn, nær butikcenter og børneinstitutioner har arkitekterne atter foretrukket en lukket, kvadratisk kirkeform i forbindelse med menighedslokaler. Et fritstående klokketårn er opført ved kirkens parkeringsplads.

Kirken er opført i beton med en gennemgående diagonal mønstring efter forskallingsbrædderne. Det store mødelokale står i direkte forbindelse med kirkesalen, kun adskilt af et forhæng. Vendes ryglænene på kirkebænkene skabes publikumssæder til mødesalen, der kan fungere som scene.

● GUG CHURCH 1972

Byplanvej, Gug, Ålborg (Jutland)

The parish of Sønder Tranders serves 5.721 inhabitants in 2 churches (1980).

Gug Church is another example of a church in the suburbs of a major city: Aalborg, Jutland.

Here too the architects have chosen the closed, cubic style of church with adjoining meeting rooms.

It is situated near childrens institutions and a shopping centre in undulating countryside.

The material used is concrete, with a continuous diagonal pattern in the stutering. The large meeting room is directly connected to the church and only separated by a curtain. When the backs of the pews are tilted, the meeting room opposite the altar can be used as a stage.

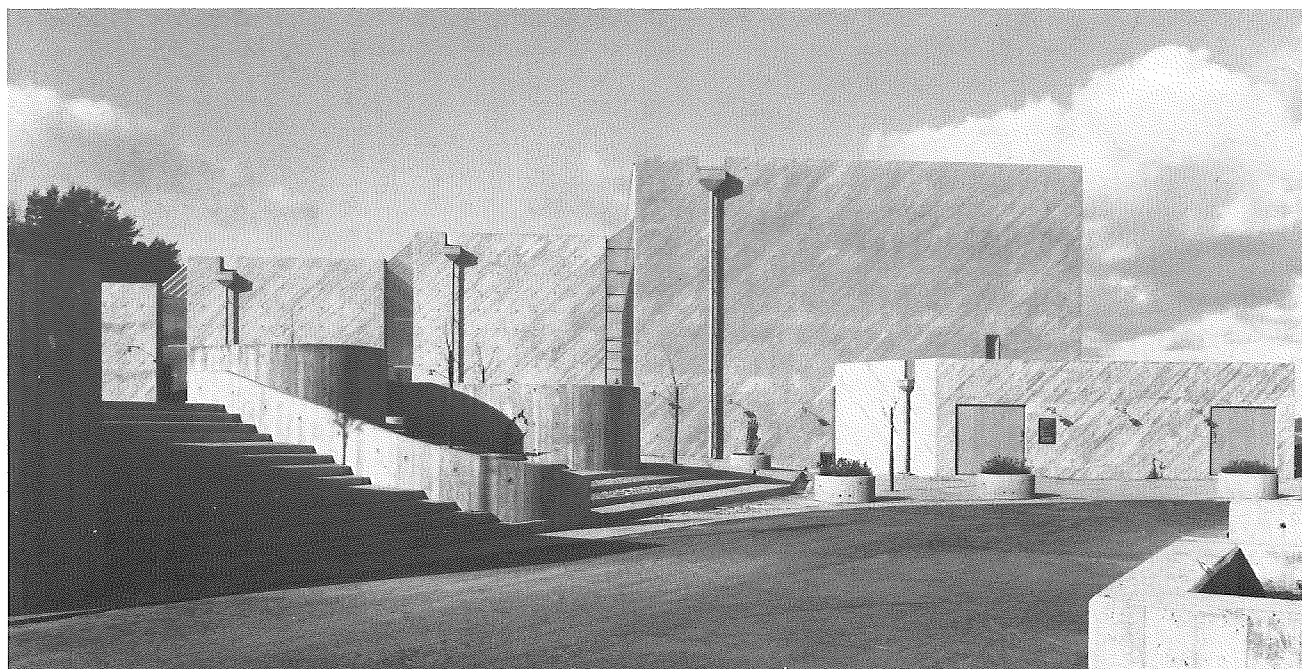
Snit og planer, 1:500.

1, forrum. 2, venteplads. 3, rampe. 4, garderobe. 5, kirkesal. 6, prædikestol. 7, alter. 8, døbefont. 9, orgel. 10, mødesal. 11, pejsestue. 12, præst. 13, kordegn. 14, køkken. 15, konfirmandlokale. 16, ligkapel. 17, bar. 18, ungdomslokale. 19, magasin. 20, teknik.

● *Section and plans, 1:500.*

1, foyer. 2, waiting. 3, ramp. 4, cloakroom. 5, church room. 6, pulpit. 7, altar. 8, font. 9, organ. 10, assembly room (extension of church room). 11, lounge with fire place. 12, vestry. 13, parish clerk. 14, kitchen. 15, confirmation clases. 16, mortuary. 17, bar. 18, youth club. 19, stores. 20, plant.

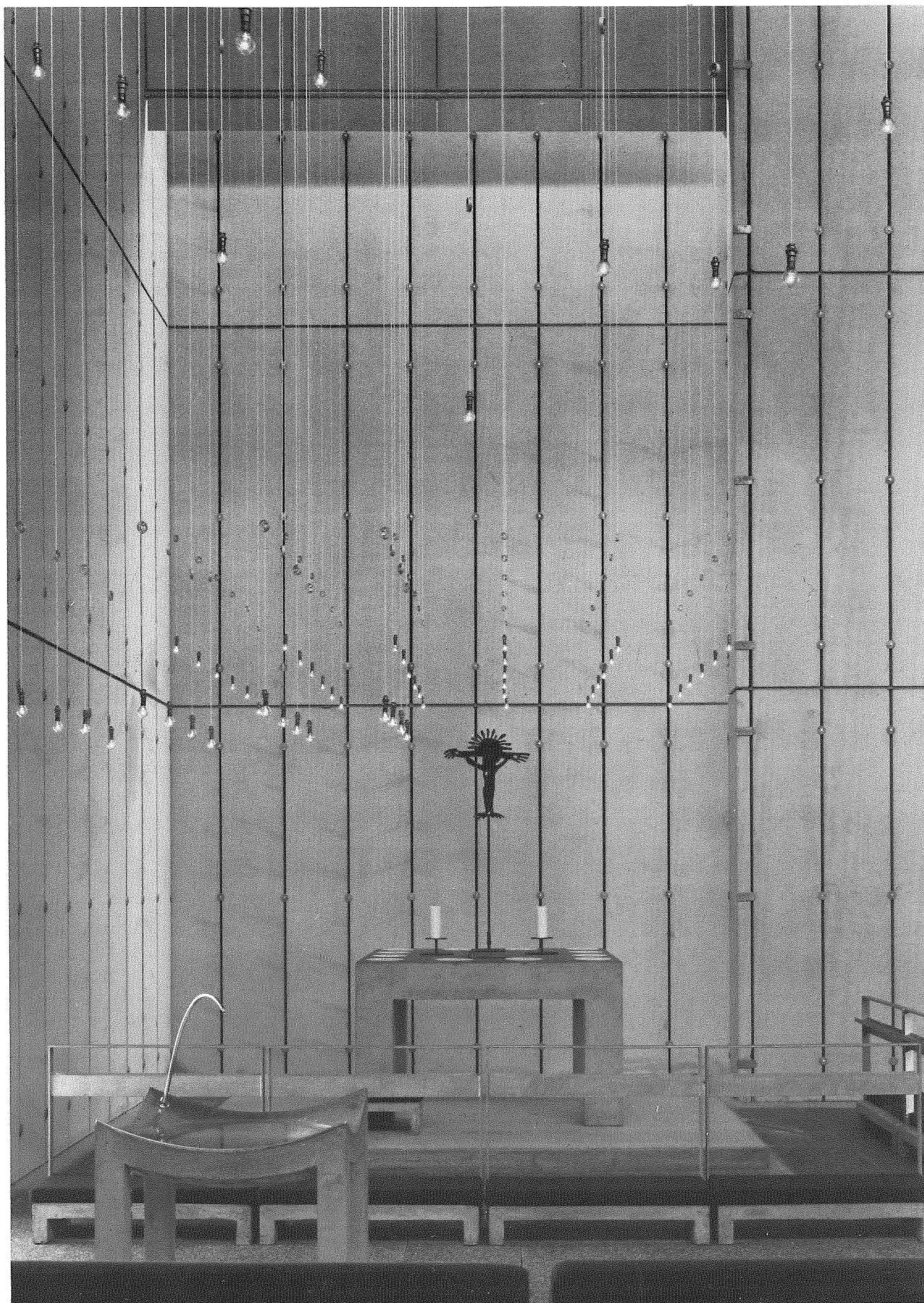
Fra Arkitektur 4, 1975.

De fire bygningsdele rummer opholds- og menighedslokaler i 2 etager samt kirkesalen, indvendigt forbundne ved en gennemgående rampe. Foran kirkesalen (t. h.) ses den lave bygning, der rummer kirkens kontorer.

- *The four parts of the complex contain different sitting and meeting rooms in two storeys, together with the church itself - all connected by an interior ramp. In front of the church - to the right - the low building containing the church offices can be seen.*

Fotos: K. Helmer-Petersen.

Alteret er placeret decentralt i kirkesalens NV-hjørne. Alter og døbefont er af beton og tegnet af arkitekterne.

- *The altar is placed decentrally in the NW-corner of the church. The altar and font were designed by the architects and are made of concrete.*

NØRRE UTTRUP KIRKE 1977

Amalienborgvej 6, Nørresundby.

Hvorup sogns indbyggertal (1980): 5.634, 2 kirker.

Ikke langt fra Gug - på den modsatte side af Limfjorden - ligger Nørre Uttrup Kirke i et forstadsområde til Nørre Sundby.

Også i denne kirke kan vi genfinde arkitekternes forkærlighed for nyanvendelse af et middelalderligt formsprog i mur- og lysvirkninger. Som i Gug kan mødesalen sættes i direkte forbindelse med kirkesalen, men i denne kirke er materialet i mure og gulve overalt røde tegl, uafsyrede og med kraftig fuge.

• NOERRE UTTRUP CHURCH 1977

Amalienborgvej 6, Nørresundby (Jutland)

Parish of Hvorup: 5.634 inhabitants (1980), 2 churches.

Not far from Gug - on the opposite side of Limfjorden - lies the church of Noerre Uttrup in a suburb of Nørresundby. Again in this church we can recognise the architects' fascination with new applications of medieval idioms in wall and light effects.

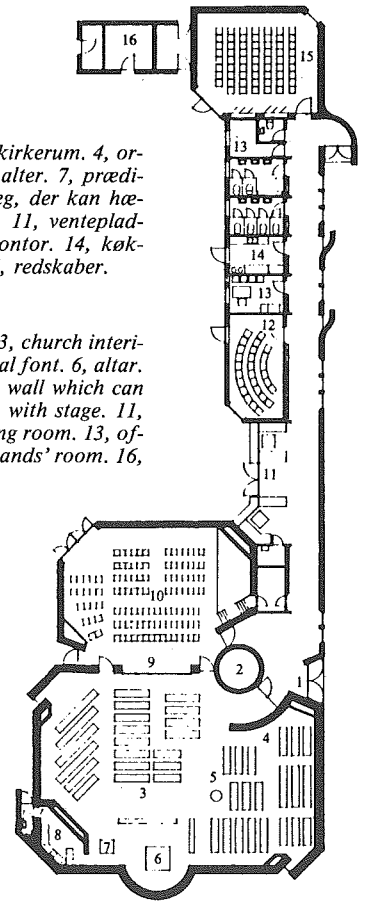
Like Gug the meeting room can be connected with the church itself. But in this church the material used for all the walls and floors is red brick, which has heavy pointing and has not been acid-washed.

Plan

1, hovedindgang. 2, tårn. 3, kirkerum. 4, orgelpulpitur. 5, døbefont. 6, alter. 7, prædikestol. 8, sakristi. 9, portvæg, der kan hæves. 10, mødesal med scene. 11, ventepladser. 12, lille mødesal. 13, kontor. 14, køkken. 15, konfirmandstue. 16, redskaber.

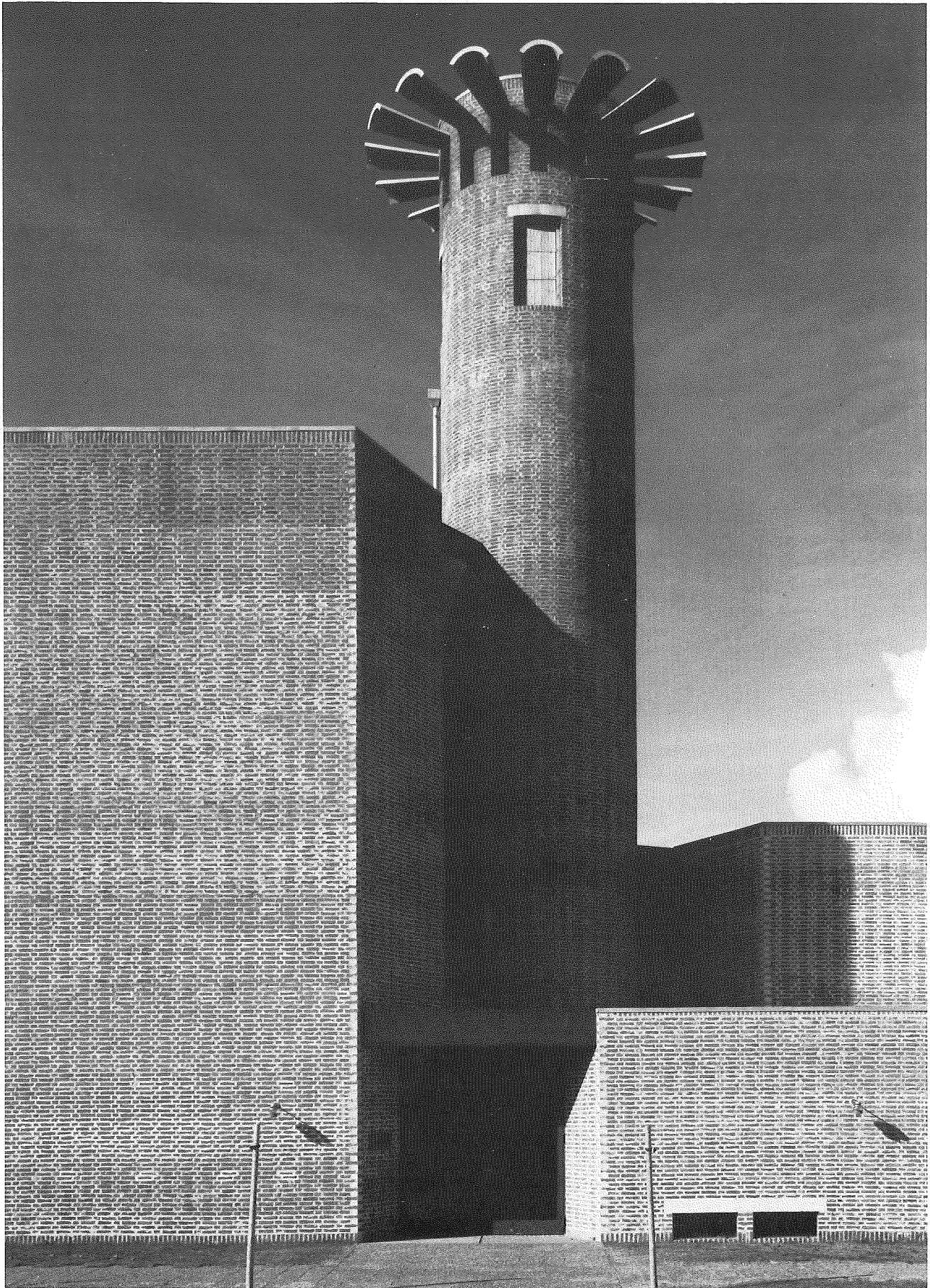
• Plan

1, main entrance. 2, steeple. 3, church interior. 4, organ. loft. 5, baptismal font. 6, altar. 7, pulpit. 8, sacristy. 9, gate wall which can be raised. 10, meeting room with stage. 11, waiting area. 12, small meeting room. 13, office. 14, kitchen. 15, confirmands' room. 16, tools.

Det murede alter er tegnet af arkitekterne. Alterkorset i messing er lavet af guldsmedene Helga og Bent Exner. Kunstneren Grethe Balle har udsmykket prædikestolen med vævninger.

- The altar was made of ornamented brickwork and like the font was designed by the architects. The brass altarcross was made by Helga and Bent Exner and Grethe Balle made the tapestries for the pulpit.

Glamhullerne i tårnet giver kirken en markant profil.
• *The acoustic apertures in the belfry give the church a distinct profile.*
Fotos: Ernst B. Kallesøe.

SÆDDEN KIRKE 1978

Fyrvej 30, Sædding, Esbjerg.

Sædden sogns indbyggertal (1980): 10.327

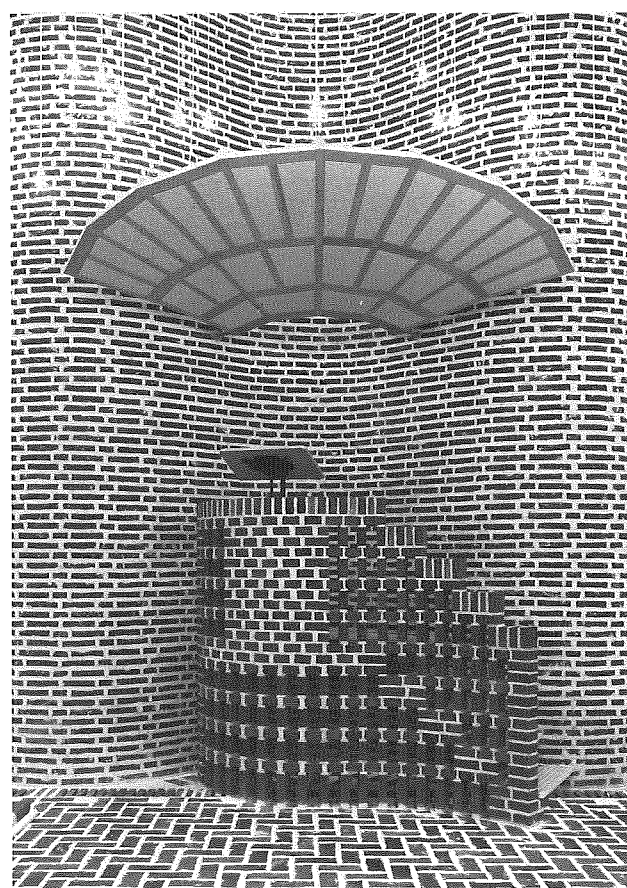
Fra forretningscentret i Esbjergs stærkt ekspanderende forstad, Sædding, kommer man lige ind i »våbenhuset« til den nye kirke. Kun det monumentale klokketårn og kirkens bølgende murflader afslører bygningens specielle funktion. I kompleksets NØ-hjørne rejser den kubiske centralrumskirke sig i røde tegl. På et »torv« i midten af rummet står marmoralteret omgivet af kirkebænke og gallerier på to sider. Murepillernes »kapitæler«, pulpituets arkader og altrets udformning knytter forbindelsen bagud til vore middelalderlige kirker.

• SAEDDEN CHURCH 1978

Fyrvej 30, Sædden, Esbjerg (Jutland)

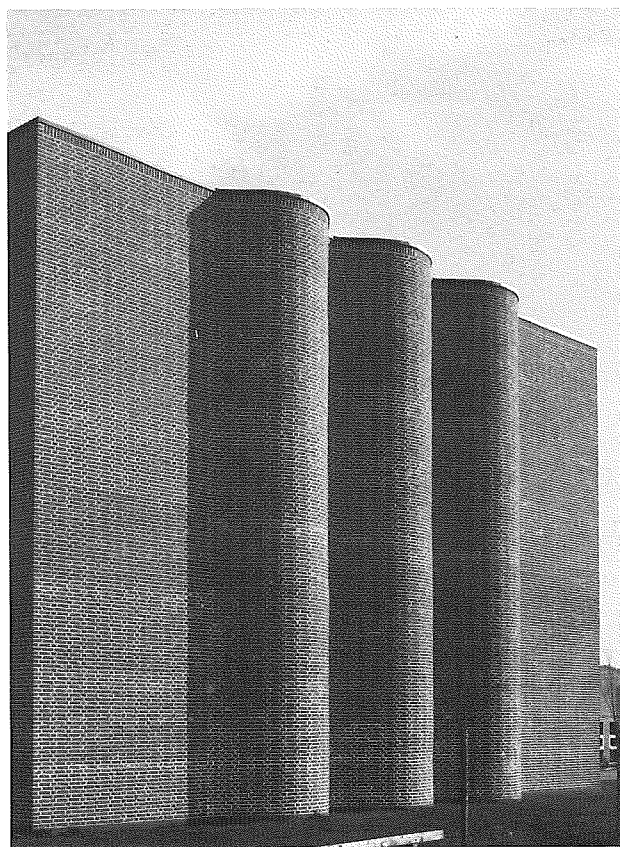
Parish of Sædding: 10.327 inhabitants (1980)

From the commercial centre in Esbjerg's fast expanding suburb, one comes straight into the »porch« of the new church. Only the monumental belfry and the curved walls of the church disclose the building's special function. In the NE corner of the complex stands the cubic red brick church. The marble altar stands near the centre of the room, with pews and galleries on two sides. The »capitals« of the piers, the gallery's arcades and the design of the altar all tighten the connection with our medieval churches.

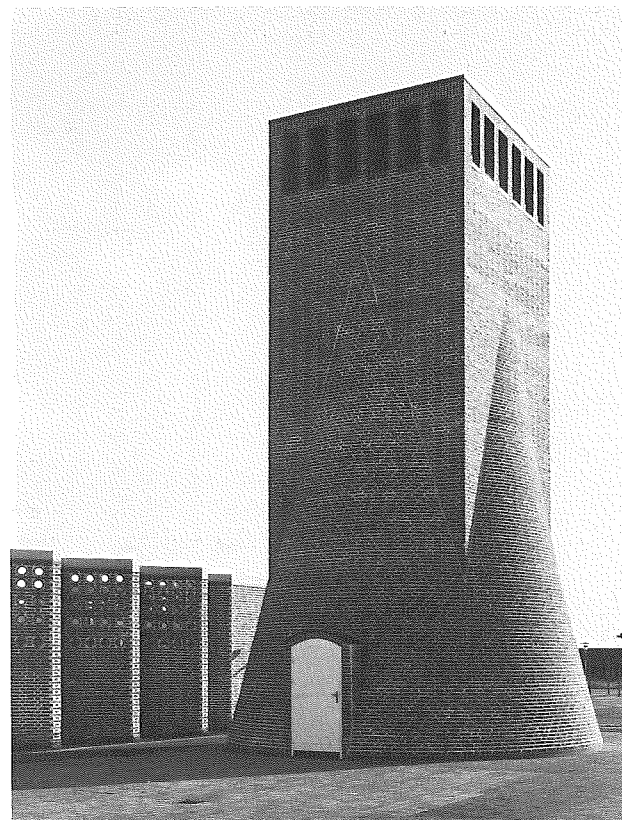

Prædikestolen af røde tegl.

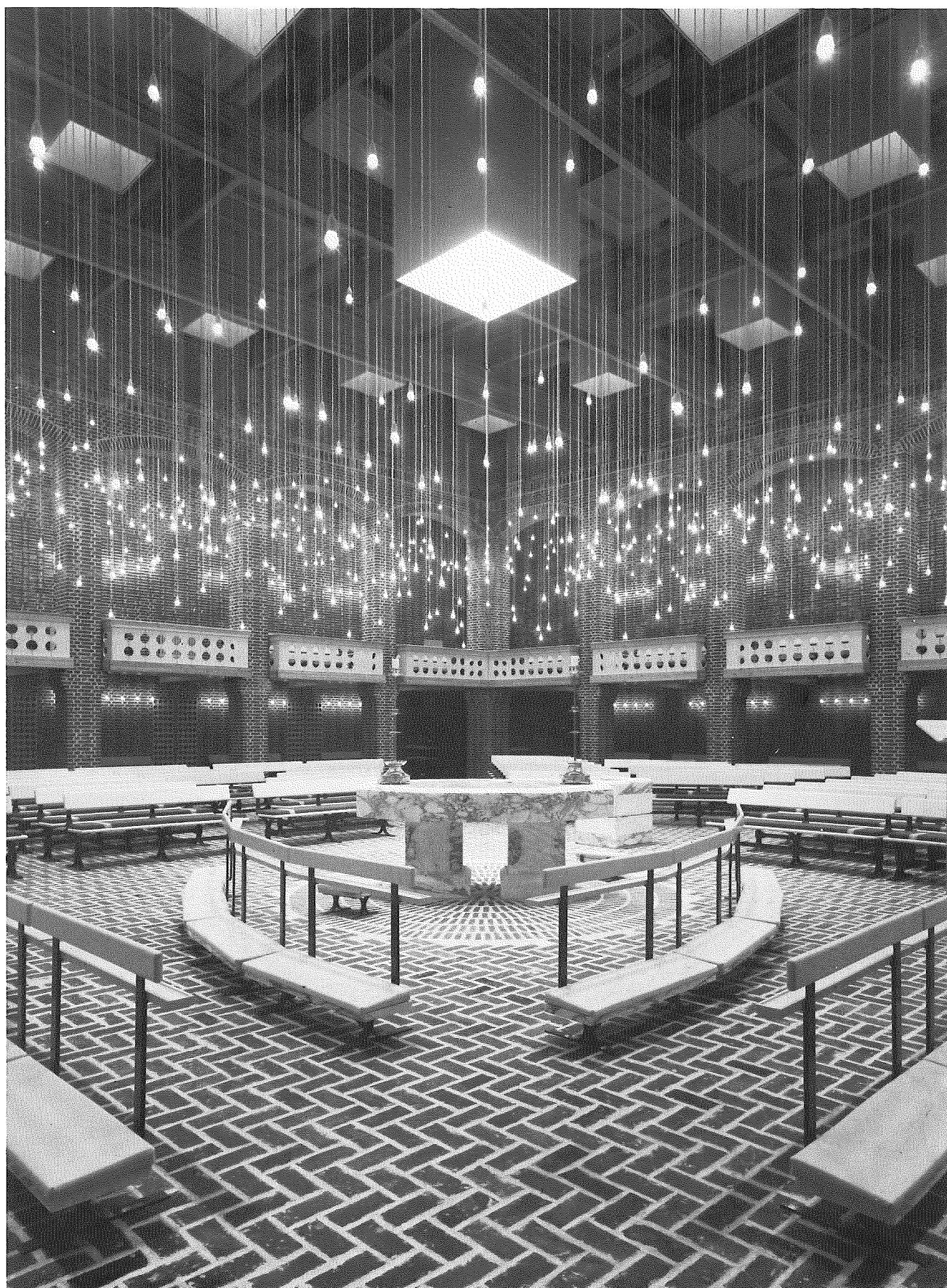
- The red-brick pulpit.

Kirkerummets NV-facade med 3 »apsider«
• The 3 »apses« of the NW-facade of the church.

Til venstre for det fritstående klokketårn ses kirkens havemur.
• To the left of the free-standing belfry one can see the folded wall which borders the church garden.

Som en stjernehimmel funkler de uindfattede pærer i kirkerummet. Kraftigt dagslys koncentrerer sig over alteret via en lysskakt. Alter og font er af italiensk marmor, tegnet af arkitekterne.

- *The unenclosed light-bulbs sparkle like stars in the church. Strong daylight is concentrated over the altar through a shaft. The altar and font, designed by the architects, are made of Italian marble.*

Fotos: K. Helmer-Petersen.

OPSTANDELSESKIRKEN 1984

Albertslund, København.

Herstedøster-Herstedvester sogns indbyggertal (1980): 30.425, 3 kirker.

Den nyeste af Inger og Johannes Exners kirker indvies Påskedag 1984. Endnu en storby-forstad får sig en kirke med de ønskede faciliteter til såvel gudstjenester som menigheds-liv iøvrigt.

I Opstandelseskirken har arkitekterne arbejdet med mange nye træk, bl.a. klokketårnet, der rejser sig som en kæmpe blomsterknop over kirkeanlægget med den manglekantede kirke.

I grundplanen er der helt bevidst et slægtsskab med den kristne kirkes tidligste officielle bygninger fra Kejser Konstantins tid.

Kirkerummets indre er præget af de hvidkalkede teglstens-mure med store fabulerende mønstre i ukalkede tegl.

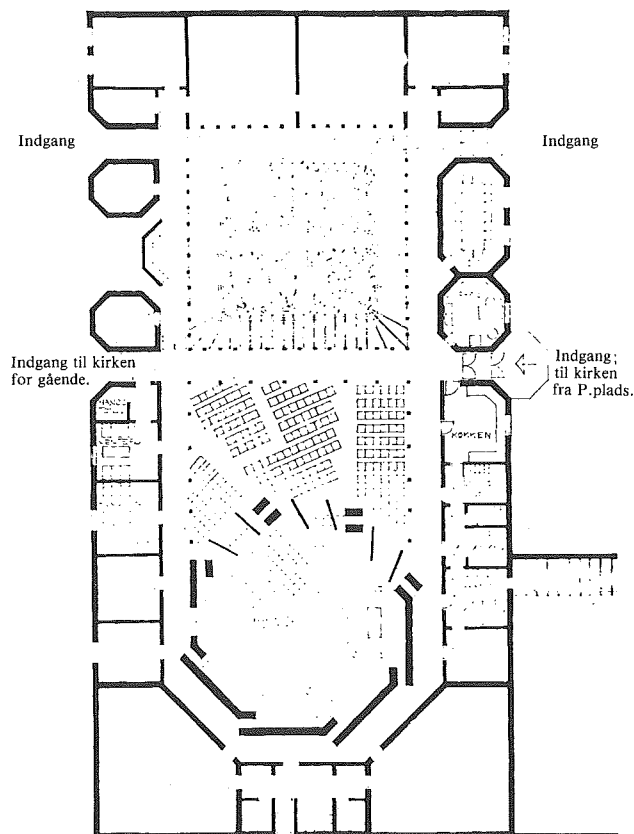
● CHURCH OF THE RESURRECTION 1984

Albertslund (Copenhagen)

Parish of Herstedøster-Herstedvester: 30.425 inhabitants, 3 churches.

The newest of Inger and Johannes Exner's churches will be consecrated on Easter Day 1984. Yet another city suburb receives a church which has the necessary facilities for services as well as other congregational activities.

In the Church of the Resurrection the architects have worked with many new features: the belfry rises like an enormous flower bud above the church complex with the many-sided church. The plan bears a resemblance to the earliest

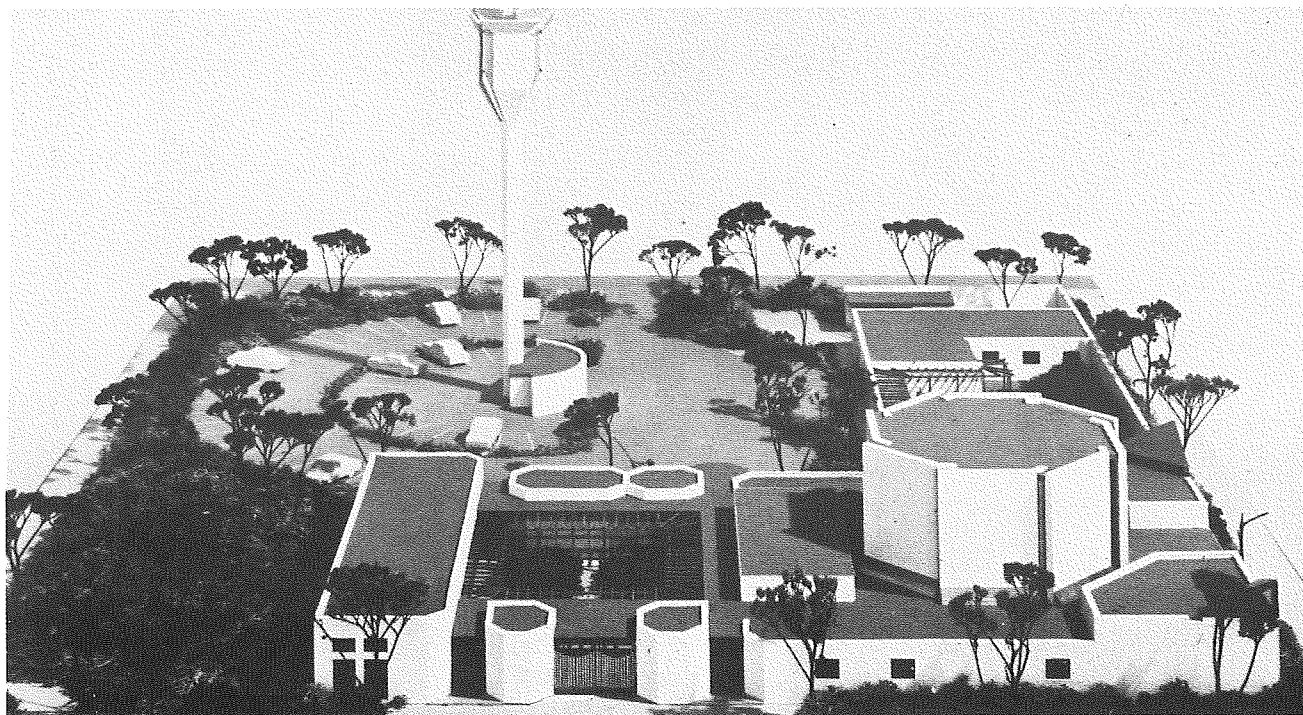

Albertslund kirke. Plan 1:400.

Kirkefondets Årbog 1979.

public buildings of the Christian Church from the time of Emperor Constantine.

The interior of the church proper is characterised by the whitewashed brick walls with large fantastic patterns in unwashed brick.

Model af Opstandelseskirken i Albertslund. Foto fra Kirkefondets Årbog 1979.

- Model of the Church of the Resurrection in Albertslund. From Kirkefondets Årbog 1979.

• *Detalje af Opstandelseskirkens klokketårn.
Detail of the belfry.
Foto: K. Helmer-Petersen.*

ORGLER

Til de nyopførte kirker har Inger og Johannes Exner tegnet orgelhuse. Men de har også tegnet nye orgler til en række af vore gamle kirker.

Igennem årene har flere danske orgelfirmaer leveret orgelværkerne:

• ORGANS

Inger and Johannes Exner designed organs for their newly-built churches. But they have also designed organs for several of our old churches. Through the years different Danish organ-builders have carried out the work:

P. Bruhn & Søn, Årslev, Rødekro:

Sædden kirke. Nivå kirke.

Bruno Christensen & Sønner, Terkelsbøl, Tinglev:

Hald Ege Kapel. Nørre Uttrup Kirke. Gug Kirke.

Th. Frobenius & Sønner, Horsens og Lyngby:

Vor Frelzers Kirke, Horsens. Barrit Kirke. Nørrelandskirken. Islev Kirke. Tårnby Kirke. Errindlev Kirke. Sct. Clemens, Randers. Snostrup Kirke. Fruering Kirke.

Jensen & Thomsen Orgelbyggeri, Hillerød:

Kastbjerg Kirke, Djursland.

Finn Krohn's Orgelbyggeri, Hillerød:

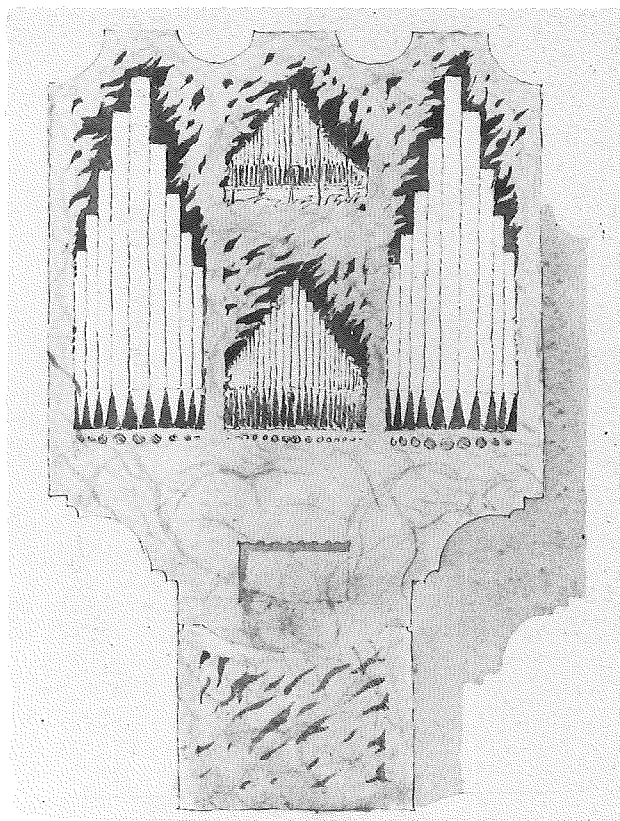
Rutsker Kirke.

Marcussen & Søn, Åbenrå:

Tranbjerg Kirke.

I. Starup & Søn, København:

Præstebro Kirke. Vindblæs Kirke. Halsted Kirke.

Udkast til orgelfacade, Fruering Kirke 1984.

• Design for organ case, Fruering Church 1984.

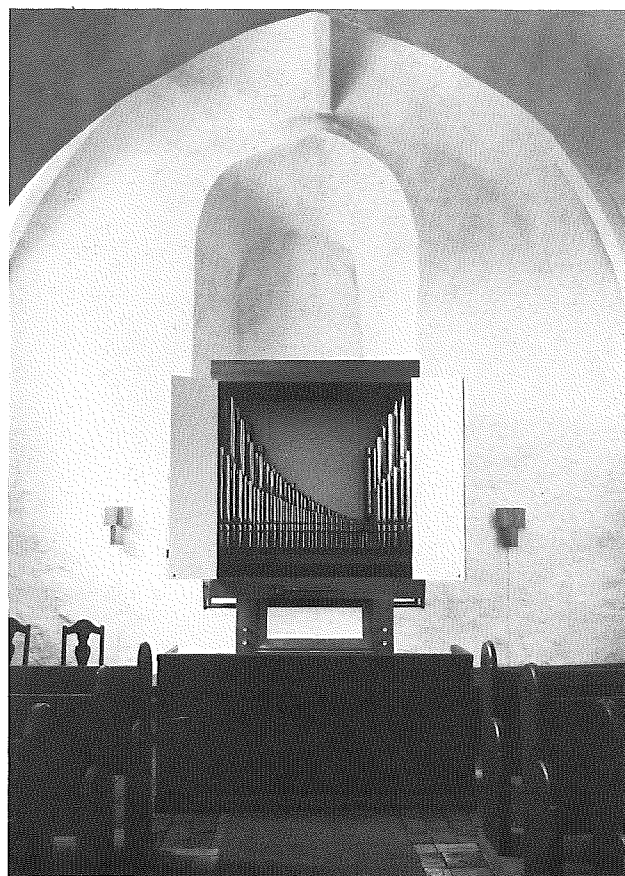
Foto: Thomas Pedersen og Poul Pedersen.

Orglet i Vor Frelzers Kirke, Horsens.

• Organ, Our Savior's, Horsens.

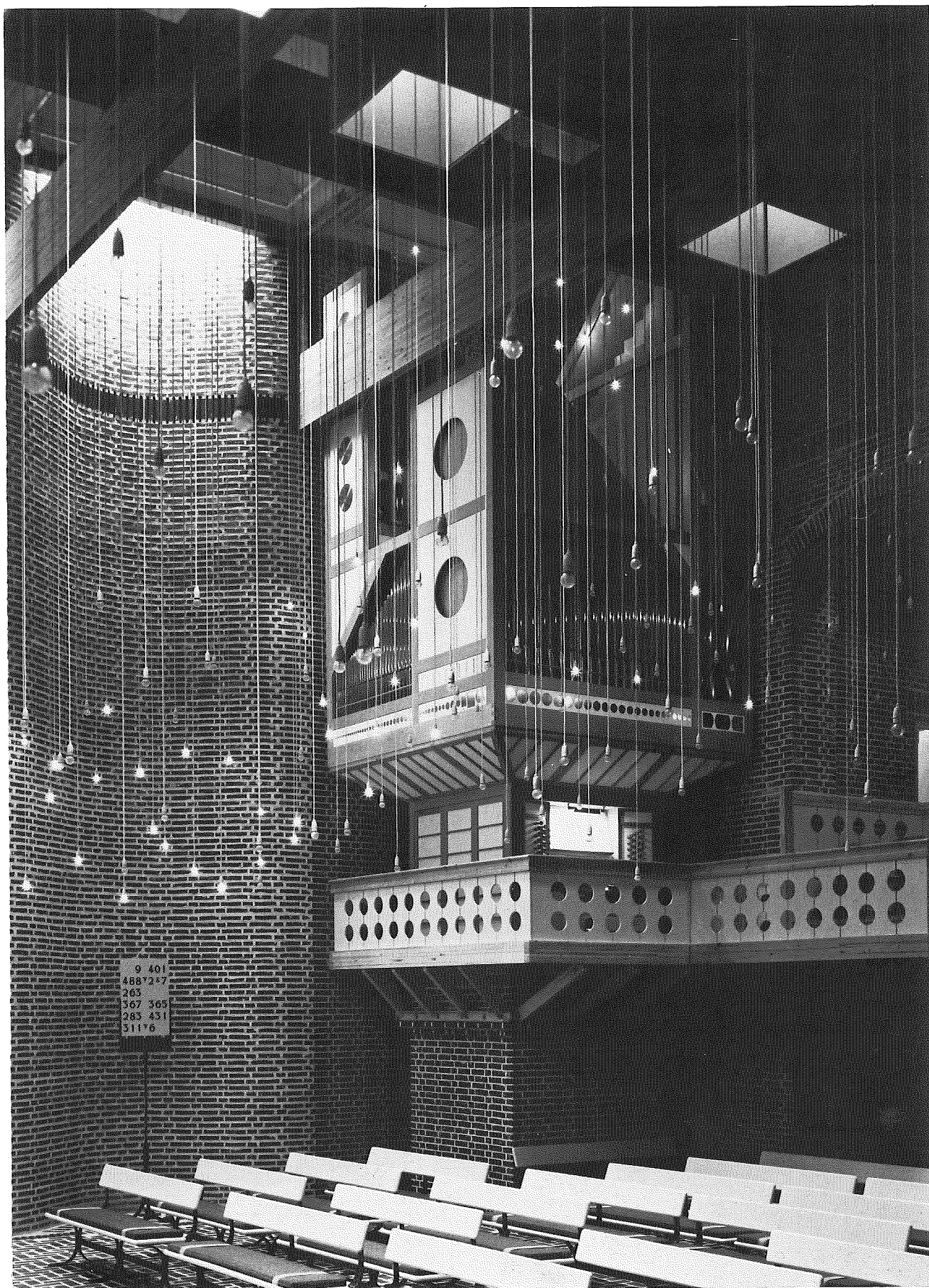
Foto: Ernst Kallesøe.

Orglet i Kastbjerg Kirke, Djursland.

• Organ, Kastbjerg Church, Djursland (Jutland).

Foto: Thomas Pedersen og Poul Pedersen.

Orglet i Sædden Kirke.
• Organ, Sædden Church.
Foto: H. Bonde-Hansen.

RESTAURERINGER

Igennem de mange restaureringsarbejder, som ægteparret Exner har udført, er der blevet dokumenteret en klar grundholdning til det at restaurere:

Hver tids stil har sin berettigelse i et levende arkitektonisk miljø. Det må derfor være afgørende ikke at lade bygninger føre tilbage og stivne i deres ældst rekonstruerbare skikkelse, men sætte dem i en stand, og lade dem indgå i en arkitektonisk meningsfuldhed, så de fortsat kan fungere med nye tiders træk.

Blandt restaureringernes hovedværker kan nævnes Trinitatis Kirke, Rundetårn og Slotsruinen Koldinghus.

● RESTORATIONS

Through the many restorations the Exner couple have undertaken, a clear basic attitude to the idea of restoration has been shown:

Each age's style has a place in a living architectural milieu. It must therefore be crucial not to restore buildings to a state which deprives them of the traces of human use through the centuries.

● List of restoration projects:

Frederiksborg Amt:

Lille Lyngby Kirke 1963.

Snostrup Kirke 1967.

Dråby Kirke.

Gadevang Kirke 1976.

Fyns Amt:

Sct. Knuds Kirke, Svendborg 1974.

Københavns Amt:

Jægersborg Kirke 1966.

Dyssegårdskirken 1977.

Tårnby Kirke 1977.

Rundetårn 1981.

Trinitatis kirkeplads 1984.

Nordjyllands Amt:

Flejsborg Kirke 1966.

Sønderup Kirke 1967.

Ringkøbing Amt:

Dejbjerg Kirke 1976.

Storstrøms Amt:

Karise Kirke 1978.

Vejle Amt:

Barrit Kirke 1972.

Thorsted Kirke 1972.

Løsning Kirke 1973.

Koldinghus fra 1974.

Vestsjællands Amt:

Sørbymagle Kirke 1966.

Viskinge Kirke 1966.

Odden Kirke 1967.

Stenlille Kirke 1982.

Bringstrup Kirke 1979.

Terslev Kirke 1980.

Slaglille Kirke 1980.

Århus Amt:

Tranbjerg Kirke 1961.

Asferg præstegård 1960.

Hashund Kirke 1963.

Essenbæk Kirke 1965-69.

Kousted Kirke og kirkelade 1966.

Kastbjerg Kirke, Djursland 1967.

Kastbjerg Kirke, Havndal 1968.

Vitved Kirke 1971.

Skivholme Kirke 1977.

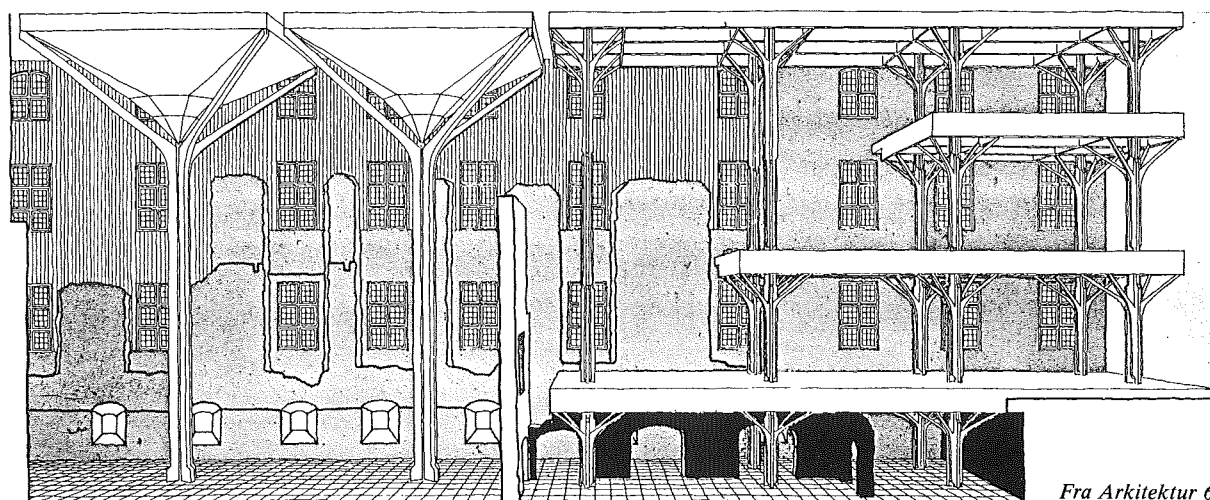
Vindblæs Kirke 1968.

Dråby Kirke, Djursland 1971.

Laurbjerg Kirke 1971

Fruering Kirke 1975

Borum Kirke 1979

Fra Arkitektur 6, 1981.

Sydfløjen, Koldinghus. Murværket er for svagt til at bære et tag. Arkitekterne har derfor projekteret søjler af lamineret træ, der bærer de indskudte etager og et nyt tag. En træfacade ophænges uden for sydturen.

• *The South Wing, Koldinghus. The brickwork is too weak to support a roof. Piers of laminated wood have been projected in order to support the new roof and storey partitions. A wooden facade will be suspended outside the south wall.*

Christian IV's kirke på Koldinghus er bevaret i den stand, som branden i 1808 efterlod den i. Lysarrangementet antyder den oprindelige placering af søjler og hvælvy. Kirkerummet indgår i Museet på Koldinghus.

- *King Christian IV's church in the castle Koldinghus is preserved in the way it was left after the fire in 1808. The arrangement of light suggests the original placing of piers and vaults. The church is today a part of the Museum in Koldinghus.*

Foto: Ernst B. Kallesøe.

SOGNEGÅRDE

Man kan dårligt forestille sig en moderne kirke uden faciliteter til møder, konfirmandundervisning, kontorer etc. Men disse krav til kirken er først for alvor slået igennem i vort århundrede - ja, efter 2. verdenskrig.

Skal vore ældre kirker kunne rumme disse funktioner kræver det i hvert tilfælde nøje overvejelser om hvorledes der kan bygges til så nænsomt som muligt.

Inger og Johannes Exner har løst flere af disse opgaver:

1978: Sct. Pauls Kirke i Århus, en bykirke fra 1887. Menighedslokalerne er placeret som en påfuglehale bag kirkens runde apsis. En glasoverdækket gang forbinder de nye rum med kirken.

1981: Fredens Kirke i Odense er et arbejde af P. V. Jensen Klint fra 1920. Omkring et klostergårdsanlæg forbinder det tilbyggede sognehus kirken, menighedslokaler og kapel.

1982: Christianskirken i Lyngby er fra 1941 og bygget af arkitekterne Jacob Bang og Erik Jensen. Den nye sognegård er tilpasset kirken i form og materialer. Også her samler hele komplekset sig nu om en gårdhave.

1982: Elsted Kirke nær Århus er en middelalderlig landsbykirke omgivet af sin kirkegård. Her er der valgt at lade sognegården være et selvstændigt bygningskompleks, der i stilen genkalder middelalderlandsbyens lave, hvidkalkede huse.

1983: Trinitatis Kirke og Rundetårn i København blev opført af Christian IV i renæssancen som observatorium, studenterkirke og universitetsbibliotek. I dette miljø, som også indeholder beboelseshuse fra 1800-tallet og butikker og kontorhuse fra 1900-tallet, er opført et nyt sognehus, som afslutter kirkepladsen mod et nyere gade-gennembrud.

• PARISH COMMUNITY CENTRES

It would be hard to imagine a modern church without facilities for meetings, confirmation preparation, offices etc. But this use of the church has only really become obvious in our century - indeed after the 2nd World War.

If our older churches are to contain these functions, there is in any case a need for careful consideration as to how they can be extended as gently as possible.

Inger and Johannes Exner have carried out several of these projects:

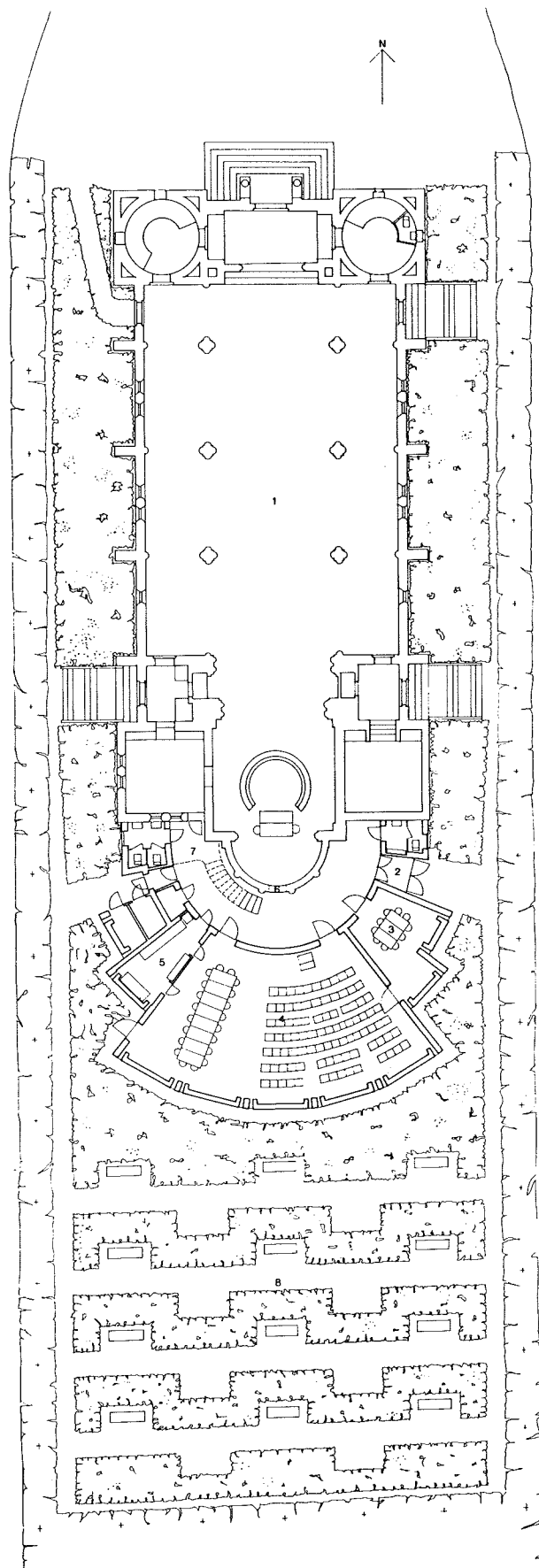
1978: Sct. Paul's Church in Århus, a town church dating from 1887. The parish meeting rooms are placed like a peacock's tail around the apse of the church. A glass-covered corridor links the new rooms with the church.

1981: The Church of Peace in Odense (Fuen) is a work by the architect P. V. Jensen Klint. The added parish centre connects the church, meeting rooms and chapel around a closed garden.

1982: Christian's Church in Lyngby (Copenhagen) dates from 1941 and was built by the architects Jacob Bang and Erik Jensen. The new parish centre is suited to the church in design and materials. Here too the whole complex is now gathered around a garden.

1982: Elsted Church is a Medieval village church (near Århus, Jutland) surrounded by its churchyard. Here it was decided to let the parish centre be an independent complex, whose style is reminiscent of the low white-washed houses of our old villages.

1983: The Trinity Church and the Round Tower in Copenhagen were built during the Renaissance by King Christian IV. It contained an observatory, a students church, and the library of the University. In this milieu, which is also characterised by 19th and 20th century buildings, the new parish house fills in a gap and succeeds in re-establishing the church square.

Sct. Pauls Sognehus.

Plan 1:400.

1. Kirke, en etage over sognehus. 2. Hovedindgang. 3. Mødelokale. 4. Mødelokale. 5. Køkken. 6. Garderobe. 7. Trappe til kirken. 8. Haveanlæg.

Plan 1:400

1. Church, one storey above the parish house. 2. Main entrance. 3. Meeting room. 4. Meeting room. 5. Kitchen. 6. Cloakroom. 7. Stair-way to the church. 8. Garden.

- *Trinitatis Kirkes sognehus.*
• *The parish house of the Trinity Church.*
Foto: J. Exner.

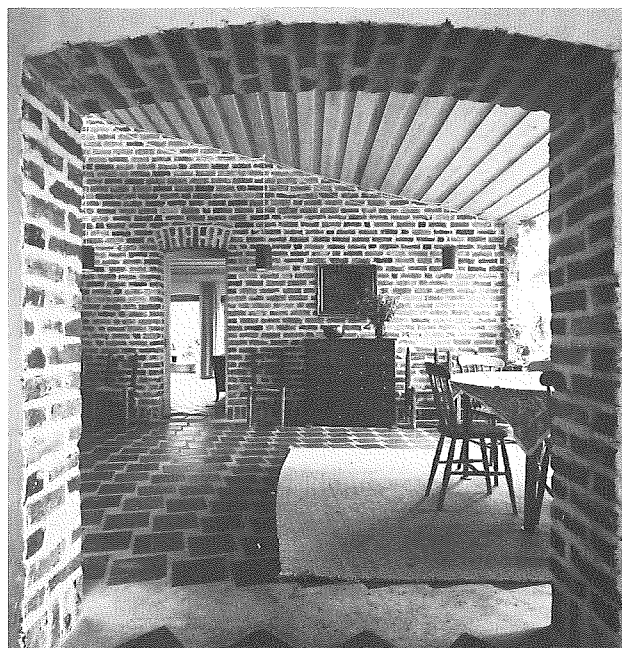
- *Elsted Sognegård, interiør.*
• *Interior, Elsted Parish House.*
Foto: Ernst Kallesøe.

ANDRE ARBEJDER

Hovedvægten i denne fortegnelse er lagt på bygninger i kirkeligt regi. Men Inger og Johannes Exner har også arbejdet med meget andet: ungdomsskoler, kollegier, eenfamiliehuse, børneinstitutioner, sommerhuse, bebyggelsesplaner, byforbedringer, vandkunst, belysningsarmaturer, tekstiler, møbler m.m.

• OTHER WORK

The main stress in this list of works has been laid on buildings in a church connection. But Inger and Johannes Exner have also designed many other types of buildings and have been occupied with different projects: continuation schools, hostels, dwellings, children's institutions, summer houses, planning of built-up areas, urban renewal, fountains, lighting accessories, textiles, furniture, etc.

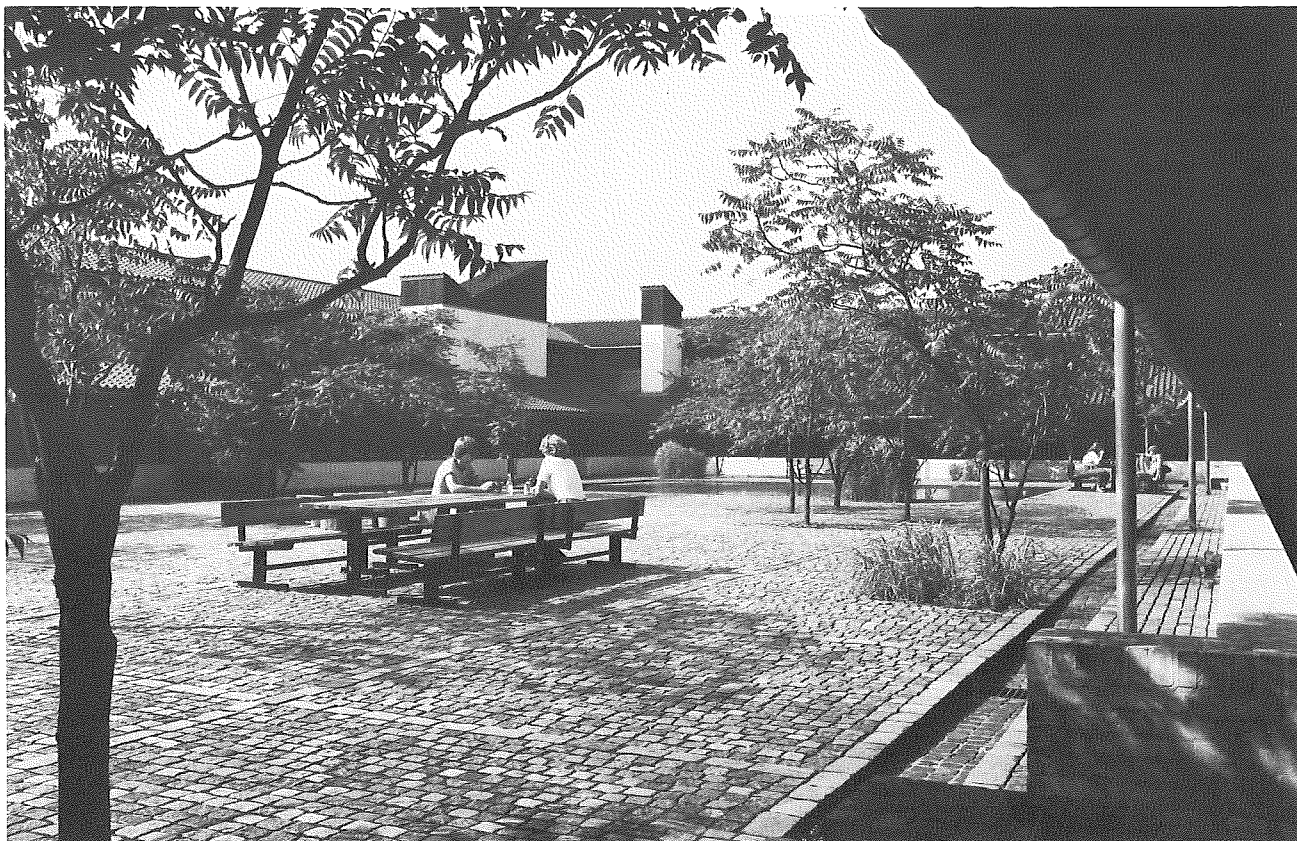
Interiør fra privathus i Løgumkloster, opført som nabo til den middelalderlige cistercienserkirke. Materialet er gamle, genanvendte tegl.

- *Interior from a private house in Løgumkloster (Southern Jutland). The house is next door to the Medieval Cistercian church. The walls of the house were built of old, re-used bricks.*
Foto: K. Helmer-Petersen.

Hus i Nøvling.

- *Private house, Nøvling.*
Foto: Ernst Kallesøe.

Fra Kollegiet ved Haslev Seminarium.

- *From the hostel at the teachers' college, Haslev (Seeland).*

Foto: K. Helmer-Petersen.

Interiør fra Jens Nielsen og Olivia Holm-Møller Museet, Holstebro.

- *Interior from the Museum of the artists Jens Nielsen and Olivia Holm-Møller, Holstebro.*

Foto: Thomas Pedersen and Poul Pedersen.

DELTAGELSE I ARKITEKTKONKURRENCER

● PARTICIPATION IN COMPETITIONS

Sct. Clemens Kirke, Randers. Indbudt konkurrence 1959. 1. præmie.

Church of Sct. Clemens. Invited competition 1959. 1. price.

Nørrelandskirken, Holstebro. Indbudt konkurrence 1961. 1. præmie.

Church of Nørreland, Holstebro. Invited competition 1961. 1. price.

Täby Kirke, Stockholm. Offentlig konkurrence 1966. 1. præmie.

Church of Täby, Stockholm (Sweden). Public competition 1966. 1. price.

Publication: *Arkitektävlingar. ser. tävlingblad* 1967 nr. 1., s. 18-19.

En del af bykernen i Århus. Off. idékonkurrence 1968. Indkøb.

Part of town-centre, Århus. Public competition of ideas. 1968. Purchase.

Publication: *Arkitekten* 1968, s. 330.

Gamle bydel i Thorshavn 1969. Off. konk. 4. præmie.

Urban renewal of old-town Thorshavn, Faroe Islands. 1969. Public competition. 4. price.

Publication: *Arkitekten* 1970 nr. 2, s. 37.

Kirke i Gl. Holte. Off. konk. 1974. 2. præmie.

Church in Gl. Holte. Public competition 1974. 2. price.

Publication: *Arkitekten* 1975 nr. 15, s. 309.

Tæt - lav - en boligform. Off. idékonk. 1971. Ikke præmieret.

Low - dense - a type of dwelling. Publ. competition of ideas. 1971. No price.

Publication: *SBI - Rapport* 82, 1972, s. 251.

Sognegård med børneinstitutioner ved Gl. Hellerup Kirke. Offentlig konkurrence 1980. 2. præmie.

Parish community centre with children's institutions, Gl. Hellerup Church. Public competition. 2. price.

Publication: *Arkitekten* 1981 nr. 4, s. 72.

Architectur und Wettbewerbe sept. 1983, s. 82.

Sognehus ved Christianskirken, Lyngby. Indbudt konkurrence 1979. 1. præmie.

Parish house, Christian's Church, Lyngby. Invited competition 1979. 1. price.

Publication: *Tegl* 1982 nr. 4, s. 157.

Kirke i Ringsted. Indbudt konk. 1983. Ikke præmieret.

Church in Ringsted. Invited competition 1983. No price.

Publication: *Arkitekten* 1983 nr. 10, s. 194-195.

ARTIKLER OG AFHANDLINGER

Af Inger og Johannes Exner

- ARTICLES AND TREATISES by Inger and Johannes Exner

»Kirkebygningen og Kulten«

A5-meningsblad for unge arkitekter, 9. serie, nr. 3, febr. 1957, s. 87-96 illustr.

»Kirkerummet og dets funktioner«

Kirken bygger, Det københavnske kirkefonds årbog 1958, s. 7-19 illustr.

»General lines in design of dwellings confined to whellchairs« 1959 illustr.

»Church architecture«

The Danish Church, red. Poul Hartling 1964, s. 21-41 illustr.

»Det vesterlandske kirkerum til og med den efterkonstantinske periode« (sm. m. Vagn Risager)

Kirkebygning og Teologi 1965 illustr.

»Kirkebygningens indre og ydre enhed«

Kirkebygning og Teologi 1965 illustr. ved Johan Exner og Tage Christiansen.

»Kirken i Klippan«

Kirkens Verden 1968 nr. 4. illustr.

»Studier og opmålinger af en nubisk landsby«

Arkitekten 1969 nr. 13 illustr.

»Principielle overvejelser om kirken«

Arkitektur 1971 nr. 1, s. 1.

»Klokketårnet ved Nørrelandskirken«

Arkitektur 1971 nr. 1, s. 19.

»Demantorglet fra Mariager nu opstillet i Dråby Kirke«

Orglet 1973 nr. 1, s. 4.

Medforfatter til *Bevaring i Århus bykerne* 1974.

»Bilen i byen«

Færdssorientering, tidsskr. nr. 7 1974 illustr.

»Bevare - ikke bevare«

Bygnings- og Miljøbevaring, Århus 1975 s. 13-15.

»Restaureringsdiskussioner omkring århundredskiftet«

Arkitekten 1976 nr. 9, s. 176.

»Restaurering - arkitektur«

Tilegnet Mogens Koch 1968, s. 277-288 illustr.

»Restaurering - dengang og nu«

Arkitekten 1979 nr. 19, s. 450.

»Inspiration i tegl«

Tegl 1983 nr. 1, s. 35.

»Restaurering af en kalket facade«

Arkitekten 1979 nr. 8, s. 156.

»Koldinghus under restaurering«

Arkitektur 1981 nr. 6

»På herregårdsopmåling«

Arkitekturstudier tilegnet Hans Henrik Engquist 1982 s. 15-18.

»Fire sognegårde - en fortsættelse af de middelalderlige kirkers byggetradition«

Tegl 1982 nr. 4, s. 152-157.

»Byfornyelse et besynderligt begreb«

Kursusrapport 1982.

- *Lystræ i Nørrelandskirken, Holstebro.*
»Tree of Light«, Church of Nørreland, Holstebro.
Foto: Ernst Kallesøe.

LITTERATUR OM INGER OG JOHANNES EXNERS ARBEJDER

• PUBLICATIONS ON THE WORKS OF INGER AND JOHANNES EXNER

- Eget hus i Skodsborg.
Gunnar Bråhammar: Tegel och trä i danskt hus.
Villatidsskriften *Hem i Sverige* 1963 nr. 9, illustr.
- Johannes Exner: »Eget hus i Skodsborg«.
Arkitektur 1968, nr. 3, s. 122, illustr.
- Projekt »Amtsstuegården« Hillerød 1962.
Karl Krämer: »Eine Beispielsammlung«.
Einfamilienhäuser in der gruppe 1966, s. 56-59.
»Tæt-lav - en boligform, eksempelsamling«,
SBI rapport 75 1971, s. 9-10, illustr.
»Tæt-lav - en boligform, idékonkurrence«,
SBI rapport 82, projekt nr. 17, s. 251, illustr.
»Amtsstuegården Hillerød«
Arkitekten 1963, nr. 22, s. 429.
- Sct. Clemens Kirke i Randers 1963.
Vagn Risager »Randers Sct. Clemens Kirke«
Meddelelse fra Århus Stift 1963 nr. 1, s. 10-18, illustr.
Prof. Nils-Ole Lund. *Arkitektur* 1964 nr. 3, illustr.
Provst mag. art. Vagn Risager.
Kirkens Verden 1964, tidsskrift nr. 1, illustr.
»Sankt Clemens Kirke - et digt i tegl«.
Tegl 1966 nr. 3, illustr.
Johannsen og Smidt: *Danmarks Arkitektur*, Kirkens huse.
S. 186-189.
Tobias Faber: *Nuova Architecture* 1968, s. 212-215.
Axel Bolvig: *148 danske bykirker*, s. 162.
Hvem byggede hvad nr. 3, Jylland, s. 175.
Kunst und Kirche 1964, nr. 4, s. 163-165.
- Hald Ege Kirke og kirkegård 1966-1967.
P. E. Skriver: »Hald Ege Kapel og kirkegård«.
Arkitektur 1968, nr. 5, illustr.
»Blickpunkt Skandinavien«
Kunst und Kirche 1975, nr. 2, s. 76, illustr.
J. Exner: *400 danske landsbykirker* s. 127.
Politiken. Hvem byggede hvad nr. 3, Jylland, s. 82.
Johannsen og Smidt:
Danmarks Arkitektur, Kirkens huse, s. 188-190.
Hvem byggede hvad nr. 3, Jylland s. 82.
- Nørrelandskirken i Holstebro 1967-69
Johannes Exner: »Nørrelandskirkens arkitektur«.
Holstebro Kirkeblad, sept. 1969.
Erik Møller: »Nørrelandskirken, Holstebro«.
Arkitektur 1971, nr. 1, s. 10.
Inger og Johannes Exner: »Principielle overvejelser om kirker«.
Arkitektur 1971, nr. 1, s. 1.
- Inger og Johannes Exner: »Nørrelandskirkens klokke-tårn«.
Arkitektur 1971 nr. 1 s. 19.
- Engelbert und Hertha A. Zobel: »Kirchenbau in Dänemark, Nørrelandskirken«.
Architektur Aktuell 11. Jahrg., heft 61, 1977, Kirchenbau s. 19, illustr.
- Artikler om Nørrelandskirken og dens klokketårn af: Inger og Johannes Exner, sognepræst Jens Hvass, klokkeleverandør Boas Nielsen, organist Hans Nyholm, civiling. Jørgen Ørum og arkitekt Poul Brøgger.
Viborg Stifts Årbog 1973, s. 21-41.
- Axel Bolvig: *148 Danske bykirker*
Hvem byggede hvad Jylland, s. 104.
- Laila Møhlolt: »Hastværksprojektet blev til mønsterprojektet«.
Byg og bo 1969, nr. 10, s. 2-8.
- Johannsen og Smidt:
Danmarks Arkitektur, Kirkens huse, s. 190-191.
- Haslev Seminarium 1967-1969.
Hvem byggede hvad nr. 2, s. 62-63.
- Præstebro Kirke i Herlev 1966-1969.
Inger og Johannes Exner: »Tanker og idé bag Præstebro Kirke og dens anvendelse«.
Kirkenyt, Præstebro sogns kirkeblad 1969, 7. årg. nr. 5, illustr.
Erik Møller: »Præstebro Kirke«.
Arkitektur 1971, nr. 1, s. 3.
Engelbert und Hertha Zobel: »Kirchen in Dänemark, »Præstebro Kirke«.
Architektur Aktuell, heft 61, 1977, s. 18.
Axel Bolvig: *148 Danske bykirker*, s. 106.
- Islev Kirke 1968-1969.
Inger og Johannes Exner: »Islev Kirke«. Kirkebladet.
Islev Kirke 1970, 15. jan., illustr.
Johannes Exner: »Islev Kirke«.
Arkitektur 1973, nr. 5, s. 1.
»Blickpunkt Scandinavia« *Kunst und Kirche* 1975, nr. 2, s. 75, illustr.
»A perspective of modern scandinavian architecture«.
Process. Architecture 1977, nr. 1, s. 153-157, illustr.
Japanske arkitekters tidsskrift.
Engelbert und Hertha Zobel: »Islev Kirke«.
Architektur Aktuell 1977, heft 61, s. 18-21, illustr.
Tobias Faber: *Dansk Arkitektur* 1977, 2 udg. s. 310-311.
Axel Bolvig: *148 Danske bykirker*, s. 100.
»Murarkitektur«
Mur 1983 nr. 2, norsk tidsskrift s. 31-37.
Johannsen og Smidt: *Danmarks Arkitektur*, Kirkens huse, s. 190-191.
Tobias Faber: »Tiiliarkkitehtuuri Tanskassa«
Tiili, finsk tidsskrift 1981 nr. 1, s. 48.
»Islev Kirke«
Tegl 1970 nr. 1, s. 8-12.
- Jens Nielsens museum i Holstebro 1971
Dr. phil., museumsdirektør Knud Voss:
»Et nyt museum i Holstebro«.
Kunst og museum 1971, nr. 2, s. 17-21, illustr.

Dr. phil., museumsdirektør Knud Voss:
»Jens Niensens Museum«
Arkitektur 1972, nr. 3, s. 128, illustr.

Gug Kirke 1972.

Inger og Johannes Exner: »Gug Kirke«
Arkitektur 1975, nr. 4, s. 125, illustr.

»A perspective of modern skandinavian architecture«
Process. Architecture 1977 nr. 1, s. 148-152. Illustr.
Japanske arkitekters tidsskrift.

Engelbert und Hertha Zobel: »Gug Kirke«
Architektur Aktuell 1977, heft 61, s. 18-21.

Inger og Johannes Exner: »Gug Kirke«
Ålborg Stiftsbog 1973, s. 39.

Sædden Kirke ved Esbjerg 1978.

Bennet Østergård Petersen: »Sædden Kirke«
Ribe Stifts Årbog 1979, s. 72-81.

»Sædden Kirke«
Tegl 1981 nr. 4, s. 229-232.

»Sædden Kirke«
Arkitektur 1982 nr. 3, s. 92.

»Murarkitektur«
Mur 1983 nr. 2, norsk tidsskrift s. 31-37.

Nørre Uttrup Kirke.

Ålborg Stifts Årbog 1977, s. 61-67.

»Nørre Uttrup Kirke«
Tegl 1981 nr. 4, s. 221-225.

»Nørre Uttrup Kirke«

Arkitektur 1982, nr. 3, s. 98.

»Murarkitektur«
Mur 1983, nr. 2, norsk tidsskrift s. 31-37.

»Nørre Uttrup Kirke«
Tiili 1978 nr. 4, s. 4-9.

Elsted sognegård 1982.

»Fire sognegårde - en fortsættelse af de middelalderlige kirkers byggetradition«
Tegl 1982 nr. 4, s. 152.

»Murarkitektur«
Mur 1983, nr. 2, norsk tidsskrift, s. 31-37.

Sct. Pauls sognehus Århus 1978.

»Fire sognegårde - en fortsættelse af de middelalderlige kirkers byggetradition«
Tegl 1982 nr. 4, s. 154.

Fredens kirkes sognehus, Odense 1981.

»Fire sognegårde - en fortsættelse af de middelalderlige kirkers byggetradition«
Tegl 1982, nr. 4, s. 155, illustr.

»Murarkitektur«
Mur 1983 nr. 2, norsk tidsskrift, s. 31-37.

Christianskirken sognegård, Lyngby 1982.

»Fire sognegårde - en fortsættelse af de middelalderlige kirkers byggetradition«
Tegl 1982 nr. 4, s. 156, illustr.

»Murarkitektur«
Mur 1983 nr. 2, norsk tidsskrift s. 31-37.

Koldinghus.

»Restaurering af Koldinghus«
Arkitektur 1981 nr. 6, s. 227-232, illustr.

»Koldinghus resultat af flere generationers byggevirksomhed«
Tegl 1974 nr. 3, s. 183-185, illustr.

»Største museumsgenstand på Koldinghus - ruinen selv«
Byggeforum sept. 1973 s. 11-14.

Annemarie Balle: »Nænsom restaurering bevarer de historiske spor på Koldinghus«.
DPA 1982 nr. 6, s. 22-26.

Andre arbejder.

Nina Dalmann Olsen: »Kirker af Inger og Johannes Exner er bygget indefra og ud«.
DPA 1979 nr. 11/12.

Johannes Exner: »Sørbymagle kirkes restaurering« 1965.

TIDSSKRIFTNØGLE

• KEY TO THE MOST FREQUENTLY CITED PERIODICALS

Architektur Aktuell
Fachjournalverlagsgesellschaft mbH, Maxingstrasse 28 a,
A-1130 Vienna, Austria

Architectur und Wettbewerbe
New title: *Achitecture & Competitions*
1939 -
Karl Kraemer Verlag, Schulze-Oelitsch Str. 15, 7000 Stuttgart
80 West-Germany

Arkitekten
1898 -
Arkitektens Forlag, Nyhavn 43, 1051 Copenhagen K, Denmark.

Arkitektur (Arkitektur DK)
1957 -
Arkitektens Forlag, Nyhavn 43, 1051 Copenhagen K, Denmark.

Kirkefondets Årbog
Kirkefondet, Valby Tingsted 7, 2500 Valby, Denmark.

Kunst und Kirche
Ökumenische Zeitschrift für Architektur und kunst.
1923 -
Oberösterreichischer Landesverlag, Landstrasse 41, A 4020
Linz, Austria.

Mur
Byggeteknik og arkitektur.
1946 -
Murbransjens Forsknings og Informasjonskontor, Mur-
Sentret, Nedre Vollgt. 1, Oslo 1, Norway

Tegl
1898 -
Tidsskrift for det murede byggeri. Organ for Murerfagets
Oplysning Peblinge Dossering 36, 3. sal, 2200 Copenhagen
N, Denmark.

Tiili
1949 -
Suomen Tiiliteollisuusliitto r.y., Kimmeltie 3, 02110 Espoo
11, Suomi - Finland

INGER EXNER

Arkitekt, M.A.A. Født 20/8 1926 i Randers. Pigenavn: Würtzen. Student 1945, afgang fra Kunstakademiets Arkitektskole 1954. Selvstændig virksomhed sammen med Johannes Exner siden 1958.

Architect, M.A.A. Born 20/8 1926 in Randers. Maiden name: Würtzen. Graduated from the Royal Accademy of Architecture in 1954. Own drawing-office since 1958 together with Johannes Exner.

JOHANNES EXNER

Arkitekt, M.A.A. Født 25/3 1926 i Hald. Student 1945. Afgang fra Kunstakademiets Arkitektskole 1954. Selvstændig virksomhed sammen med Inger Exner siden 1958. Professor og leder af afdelingen for restaurering, by- og bygningspleje ved Arkitektskolen i Århus siden 1965.

Adresse: Marselisvej 19, 8000 Århus.

Architect, M.A.A. Born 25/3 1926 in Hald. Graduated from the Royal Accademy of Architecture in 1954. Own drawing-office since 1958 together with Inger Exner. Professor and since 1965 Head of the Department of Restoration at the School of Architecture in Århus.

Private address: Marselisvej 19, 8000 Århus.

Havelåge, Marselisvej 19, Århus.

• *Garden gate, Marselisvej 19, Århus.*

Foto: Ernst Kallesøe.